

Trivizier

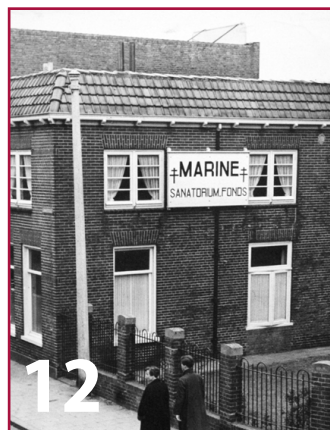
Dossier TOD
gesloten?

Groeipad naar
NAVO-norm
volstrekt
onvoldoende

Bezoek uw
afdelings-
vergadering!

101 CEMA-bataljon: slagkracht in cyber en EOv

- 4 Korte berichten
- 5 Debies visie
- 10 Juridisch
- 11 Advertentie
- 12 Medezeggenschap
- 13 Quiz
- 18 Kandidaten AB
- 25 Overleg
- 26 Coalitie voor Veiligheid
- 27 Bezoek uw vergadering!
- 28 Memo
- 29 Familieberichten
- 30 Verenigingsnieuws
- 31 Puzzel
- 32 Wat doet uw bond?

Verschijnt 9 maal per jaar.

ISSN 0925-6237.

Te controleren minimale oplage: 23.000 (print) + 900 (digitaal) exemplaren

REDACTIE

Peter Visser en Daphne de Vos
@: redactie@mijnvbm.nl

REDACTIEMEDEWERKERS

Jacques van Hulzen, Flip Lodesteyn, Ronald van Riel, Haico Wissink en Erik Westermeyer

VORMGEVING

Samira Ay

DRUK

Senefelder Misset, Doetinchem

ABONNEMENTEN

Abonnementen voor niet-leden van de VBM kosten € 9,65 per kwartaal (bij vooruitbetaling).

VERANTWOORDELIJKHEID

Het Algemeen Bestuur is verantwoordelijk voor de inhoud en gevolgen van redactionele artikelen. De redactie behoudt zich het recht voor om niet-redactionele artikelen in te korten of te weigeren. Aan de inhoud van de Trivizier kunnen geen rechten worden ontleend. Overname van artikelen alleen na verkregen toestemming van de redactie en met bronvermelding.

LIDMAATSCHAP

Leden van de VBM kunnen op elk gewenst moment hun lidmaatschap opzeggen. Bij een opzegging voor 1 december van een jaar eindigt het lidmaatschap op 31 december van dat jaar. Opzeggingen die in de maand december worden ontvangen worden pas op 31 december van het daaropvolgend jaar geëffectueerd.

SITEVIZIER

Dit is de online nieuwsbrief van de VBM. Meldt u aan via onze website: www.vbm.info

BEZOEKADRESSEN

VBM DEN HAAG

Ametisthorst 20
2592 HN Den Haag

VBM DEN HELDER

Havengebouw
Het Nieuwe Diep 33
1781 AD Den Helder

POSTADRES

Postbus 93037
2509 AA Den Haag

TELEFOON

■ 070 3155111
of MDTN (sterretje dan nummer)
*06 54 66 61 56

TOD – dossier gesloten?

De TOD-achteraf voor militairen is eindelijk ingevoerd. Kunnen we dit dossier nu sluiten? Nee, wat ons betreft nog niet.

| Lees verder op pagina 6

Afghaanse bewakers

Volgens de rechter heeft de Staat een inspanningsverplichting om een groep Afghaanse bewakers te evacueren.

| Lees verder op pagina 7

Miljoenennota

De defensiebegroting stijgt naar € 26,8 miljard. Toch zien we bijzonder weinig van een groei richting de 3,5% bbp.

| Lees verder op pagina 8

Verkiezingen

De redactie van de Trivizier las voor u de verkiezingsprogramma's van de 10 partijen die het best scoren in de peilingen.

| Lees verder op pagina 14

Nieuw CEMA-bataljon

Het elektromagnetische domein en cyberdomein worden steeds belangrijker. Hierin domineren wordt dus cruciaal.

| Lees verder op pagina 20

Meer collega's, maar ...

Per 1 juni 2025 is Defensie gegroeid naar meer dan 76.000 VTE'n. Daarmee blijft de groei achter bij de ambities.

| Lees verder op pagina 22

Vaste duiktoelage

Onlangs hebben Defensie en de vakbonden overeenstemming bereikt over een nieuwe, vaste duiktoelage.

| Lees verder op pagina 24

Uitnodiging!

Als lid van de VBM (of BBTv) bent u van harte welkom om aan de vergadering van uw afdeling deel te nemen.

| Lees verder op pagina 27

Ik ben Ferry de Waal (57) en ik maak sinds december 2023 deel uit van het Algemeen Bestuur van de VBM.

Wat is je dagelijkse werk bij Defensie?

Ik werk bij de S4 (logistiek) bij 45 Pantserinfanteriebataljon te Havelte.

Zijn jullie met 45 Painfbat al eens wezen kijken in Soesterberg?

Vanwege de verhuizing bedoel je? Ja, we zijn daar vanuit het bataljon met enige regelmaat. Er moet nog veel gebeuren, maar we gaan daar uiteindelijk met 45 Painfbat RIOG terechtkomen!

Wat is er leuk, en wat minder leuk aan jouw werk?

Leuk is – onder andere – dat alles wat wij doen binnen de S4 altijd 'echt' is, tastbaar en zichtbaar in bijvoorbeeld een deployment/redeployment van en naar een oefening. Het blijft mooi om te zien dat mensen, voertuigen, eten, brandstof, munitie, enzovoort aankomen op een aangegeven locatie, tijdstip, met de juiste aantallen.

Ergernissen zijn er natuurlijk ook, bijvoorbeeld wanneer bij implementatie van een project onvoldoende is nagedacht over de randvoorwaarden. Het oplossen van deze problemen kost dan veel tijd en capaciteit naast het reguliere werk. Dit lijkt vaker te gebeuren nu we gaan versnellen.

Wat zijn je hobby's?

Wandelen, reizen en lezen, met een voorkeur voor boeken over WO II.

Wat staat er nog op jouw 'bucket list'?

In ieder geval het bezoeken van Ground Zero in New York en het Vietnam Veterans Memorial in Washington DC. Reizen en de wereld zien samen met mijn vrouw!

WEBSITE

WWW.VBM.INFO

Hier vindt u veel informatie

E-MAILADRESSEN

ALGEMEEN

VBM@MIJNVBM.NL

BELASTINGSERVICE

BELASTINGSERVICE@MIJNVBM.NL

HELPPESK

IBB@MIJNVBM.NL

LEDENADMINISTRATIE/

ADRESWIJZIGINGEN

LEDENADMINISTRATIE@MIJNVBM.NL

REDACTIE

REDACTIE@MIJNVBM.NL

SOCIALE MEDIA

[X.COM/MIJNVBM](https://x.com/MIJNVBM)

WWW.FACEBOOK.COM/MIJNVBM

WWW.LINKEDIN.COM/COMPANY/MIJNVBM

WWW.VBM.INFO

vakbond voor burger en militair defensiepersoneel

Aangesloten bij het Ambtenarencentrum (AC)

OVEREENKOMST STAATSBOSBEHEER EN DEFENSIE OVER SAMENWERKING

Foto: MCD/Rob ter Bekke

Defensie en Staatsbosbeheer hebben op 24 september een intentieovereenkomst ondertekend voor structurele samenwerking. De aanleiding hiervoor is het Nationaal Programma Ruimte voor Defensie (NPRD). De samenwerking tussen de twee Rijksorganisaties moet leiden tot meer ruimte voor uitbreiding van noodzakelijke defensieactiviteiten én versterking van de natuur in Nederland.

De samenwerking richt zich op drie hoofdggebieden: het faciliteren van grondtransacties waarbij Staatsbosbeheer grond kan verkopen aan Defensie en elders natuurcompensatie kan realiseren; het ontwer-

pen en beheren van defensieterreinen, en het delen van kennis op gebied van natuurbeheer en biodiversiteit. Dit kan bijvoorbeeld door samen terreinen te beheren om zo expertise te delen ten gunste van de natuur en Defensie meer de ruimte te geven om te oefenen in robuuste natuur.

De intentieovereenkomst vormt de basis voor vervolgonderhandelingen over een definitieve samenwerkingsovereenkomst. Beide organisaties zullen de komende maanden de praktische uitwerking verder vormgeven door daadwerkelijk aan de slag te gaan met concretisering van de plannen.

DECLAREREN DUURZAAMHEIDSBUDGET RESERVISTEN NU MOGELIJK

Reservisten mogen in 2025 een duurzaamheidsbudget declareren voor de verduurzaming van de eigen (huur)woning, voor een fiets en een computer. Het budget voor reservisten is afhankelijk van het aantal betaalde uren over de periode 17 juni 2024 tot en met 16 juni 2025. Het aantal betaalde uren wordt hierbij vermenigvuldigd met 1,2. Het budget is maximaal € 1.000 netto.

Op Defensie intranet vindt u een document waarin staat welke uitgaven wel of juist niet van het duurzaamheidsbudget gedeclareerd mogen worden. Aankopen mogen vanaf 17 juni 2024 tot medio december 2025 gedaan worden. Gebruik de Selfservice applicatie 'Declaraties' en voeg een factuur en betaalbewijs toe. De declaratie moet uiterlijk medio december 2025 zijn ingediend.

DIENTPlichtBRIEF MET ENQUÊTE VERSTUURD

Defensie verstuurt voor de tweede keer dit jaar de dienstplichtbrief. Bij deze brief zit een enquête over Defensie. Via de online vragenlijst krijgen jongeren informatie over de verschillende mogelijkheden om bij Defensie te werken.

Deze enquête is bedoeld voor jongeren die onder de kaderwet dienstplicht vallen en dit jaar 17 worden of dat net zijn. De enquête is op vrijwillige basis in te vullen en heeft geen consequenties. Dit jaar ontvangen 200.000 jongeren deze brief. Elke brief is voorzien van een unieke QR-code. Hiermee is de enquête direct in te vullen.

Informatie

ADRESWIJZIGING /LEDENADMINISTRATIE
070 315 51 11 of
ledenadministratie@mijnvbm.nl

BELASTINGINFO EN -HULP
belastingservice@mijnvbm.nl

HELPDESK
Benno Beumers, Gabriëlle Driehuijs, Ton van Elst en Denise Zuurveld.
070 315 51 11 of helpdesk@mijnvbm.nl of vul het formulier in op onze website

NABESTAANDENZORG EN BUNDEL
Susie Rangai
nazorg@mijnvbm.nl

De Vakbond voor Burger en Militair defensiepersoneel VBM verleent nazorg bij overlijden. Wij kunnen u doeltreffend ondersteunen. U kunt ons helpen door al uw gegevens te ordenen. Vraag bij de VBM naar de handleiding voor nabestaanden. of kijk op www.vbm.info bij 'diensten'.

STICHTING MSF (SOCIAAL FONDS)
Dirk Jan Goedee.
Bereikbaar op telnr.: 06 17 85 80 99
Woensdag en vrijdag van 09.00-16.00 uur

Tevens te bereiken via:
stichting.msf@gmail.com
www.stichtingmsf.nl

Jean Debie

Maak gebruik van jouw stemrecht!

Tijdens de NAVO-top in Den Haag is afgesproken dat het defensiebudget van de NAVO-landen zal stijgen naar 5% van het bruto binnenlands product (bbp). Het bbp is de totale toegevoegde waarde van alle in een land geproduceerde producten en diensten gedurende een jaar. De NAVO heeft de afgelopen periode onderzocht welke militaire capaciteiten nodig zijn om het NAVO-grondgebied te verdedigen tegen de Russische agressor. Dit heeft er in financiële zin toe geleid dat elk NAVO-land 3,5% van haar bbp zal moeten gaan besteden aan defensie. Daarbovenop komt nogmaals 1,5% van het bbp voor maatschappelijke weerbaarheid, infrastructuur en cyber-veiligheid. Veel Europese landen zullen stevige interne discussies hebben om dit te realiseren. Nederland zal in 2026 voor het eerst sinds 2014, toen de afspraak door onder andere de toenmalige minister-president Rutte is gemaakt, de 2% van het bbp halen. Hoe zal de discussie in de Nederlandse politiek verlopen? Om daarop zicht te krijgen, is het van belang om te zien wat de politieke partijen in hun verkiezingsprogramma's voor de aanstaande verkiezingen op 29 oktober hebben opgeschreven. In willekeurige volgorde noem ik een aantal passages uit deze verkiezingsprogramma's. Het CDA zegt dat het voor veiligheid in Defensie gaat investeren zoals dat is afgesproken in de NAVO-top in Den Haag. Daarvoor moet iedere Nederlander een vrijheidsbijdrage leveren, omdat veiligheid niet gratis is. Zij herstellen de militaire opkomstplicht, zodat er altijd genoeg mensen klaarstaan om Nederland te verdedigen. Vrijheid en veiligheid vragen inzet van iedereen; maar je kunt ook bijdragen via maatschappelijke diensttijd, als reservist of in buurtcrisisteams. GroenLinks/PvdA zegt zich te committeren aan het verhogen van defensiebudget naar 3,5% van het bbp vanwege de Russische agressie en de noodzaak om ons onafhankelijker te maken van de Verenigde Staten. De krijgsmacht wordt sterker, groter en moderner, met meer gevechtskracht op het land, betere luchtverdediging en sterke maritieme en logistieke capaciteiten.

Er wordt ingezet op innovatie, bijvoorbeeld op het gebied van drones. Dit om de Russische agressie af te schrikken, te voldoen aan de NAVO-doelstellingen en ons land beter te beschermen. De VVD zegt de grootste investering ooit te doen in onze veiligheid. 'Om de Russische dreiging het hoofd te bieden en onze manier van leven veilig te stellen, moeten we beschikken over een technologisch superieure krijgsmacht.' Een directe investering is nodig om de krijgsmacht te moderniseren. Zij leggen de NAVO-norm van 3,5% als streefcijfer ook vast in de wet en willen 100.000 militairen en reservisten erbij. Militairen worden ingezet voor binnenlandse veiligheid en voor geopolitieke belangen, rond de Rode Zee en Zuid-Chinese zee. De VVD wil Europese nucleaire afschrikking onder de kernparaplu van Frankrijk of het Verenigd Koninkrijk. Geen Europees leger, maar een sterke Europese pijler binnen de NAVO. D66 zegt op termijn te streven naar een Europese krijgsmacht. Zij willen op korte termijn een sterke Europese positie binnen de NAVO, met Europese strategische commandovoering, Europees materieel en Europees personeel. Zij komen de eerdergenoemde NAVO-afpraak (minimaal 3,5% plus minimaal 1,5% bbp) na.

De PVV zegt trots te zijn op de Nederlandse militairen en veteranen. Zij steunt investeringen in ons leger en willen dit stapsgewijs doen. Zij willen geen buitenlandse missies maar militaire inzet aan de eigen grenzen: grensbewaking. De NAVO is en blijft de hoeksteen van het defensie- en veiligheidsbeleid.

Het is goed om de verkiezingsprogramma's van de verschillende partijen op defensiegebied door te lezen. Zo zie je wat de partijen met jouw krijgsmacht de komende jaren willen doen. Maak daarom gebruik van jouw stemrecht en ga op 29 oktober stemmen!

j.debie@mijnvbm.nl

TOD-achteraf ingevoerd – dossier gesloten?

De vakbonden hebben in juli 2025 afspraken gemaakt met Defensie over de invoering van de TOD-achteraf voor militairen (Toelage Onregelmatige Dienst). In de Werkgroep Algemeen Personeelsbeleid is de afspraak gemaakt dat de TOD per 1 augustus jl. zou worden ingevoerd, met uitzondering van de KMar. Dit is ook gebeurd. Zie ook ons artikel hierover op onze website 'Invoering TOD-achteraf op 1 augustus 2025 – behalve voor KMar'.

De aanpassingen aan de TOD zijn opgenomen in een wijzigingsregeling Vergoeding voor overwerk, onregelmatigheid, beschikbaarheid en bereikbaarheid (VROB). Als uitkomst van het recente overleg in de Werkgroep Algemeen Personeelsbeleid is bij meerderheid besloten om de wijzigingsregeling VROB met de artikelen over de TOD, inclusief overgangsbepalingen, in de maand september (2025) te publiceren in de Staatscourant met als ingangsdatum

1 augustus 2025. De eventuele onrechtmatigheid naar aanleiding van de latere publicatiedatum zal worden opgelost met een bepaling die regelt dat zij die een aantoonbaar nadeel ondervinden, worden gecompenseerd.

Hiermee is de regeling TOD-achteraf voor de militair, opgenomen in het Arbeidsvoorwaardenakkoord 2021-2023, ingevoerd. Kunnen we nu dit dossier nu sluiten? Nee, wat ons betreft nog niet.

Wij hebben in het overleg met Defensie aangegeven dat het TOD-uurbedrag dat in het eerdergenoemde Arbeidsvoorwaardenakkoord is opgenomen (€14 per uur), moet worden verhoogd. Want we zijn inmiddels 2 jaar verder en ook de aanpassingen van de TOD hebben in de tussentijd niet stilgestaan. Defensie heeft gezegd hier op niet al te lange termijn op terug te komen. De VBM heeft ook verzocht om duide-

lijkheid te verschaffen over de fiscaliteit van de TOD-achteraf. De Belastingdienst hanteert voor eenmalige of onregelmatige uitbetalingen het bijzonder tarief. Afhankelijk van je inkomen van vorig jaar bestaan er negen bijzonder tarief-percentages van 0% tot 56%. Defensie heeft toegezegd hier in een brief op terug te komen. Het advies van de VBM is, wanneer u meerdere variabele toelagen ontvangt, om altijd aangifte inkomstenbelasting te doen. Als VBM-lid zit de Belastingsservice in uw servicepakket.

De TOD zal voorlopig onderwerp van gesprek blijven in het overleg tussen de vakbonden en Defensie. Wij zullen de werking en de gevolgen van de wijzigingsregeling blijven volgen en ongewenste effecten aan de overlegtafel aankaarten.

Hoger beroep in zaak Afghaanse bewakers

De kantonrechter heeft op 2 september 2025 uitspraak gedaan in het kort geding van de voormalig bewakers van de Nederlandse ambassade in Kaboel. De bewakers willen dat Nederland hen en hun gezinsleden overbrengt naar Nederland. De kantonrechter legde een inspanningsverplichting op aan de Staat om de bewakers te evacueren. De Staat is in hoger beroep gegaan tegen deze uitspraak.

Het gaat om 42 Afghaanse bewakers die vóór de machtsovername door het Taliban-regime op 15 augustus 2021 de Nederlandse ambassade bewaakten. De bewakers waren in dienst van een lokale partij, die een overeenkomst had met de Nederlandse Staat. Volgens de kantonrechter had de Staat een zorgplicht voor de oud-ambassade-bewakers, ondanks het feit dat zij via een tussenbedrijf waren ingehuurd.

Het kabinet heeft besloten in hoger beroep te gaan, omdat het vonnis onomkeerbare gevolgen met zich mee zou brengen, alleen

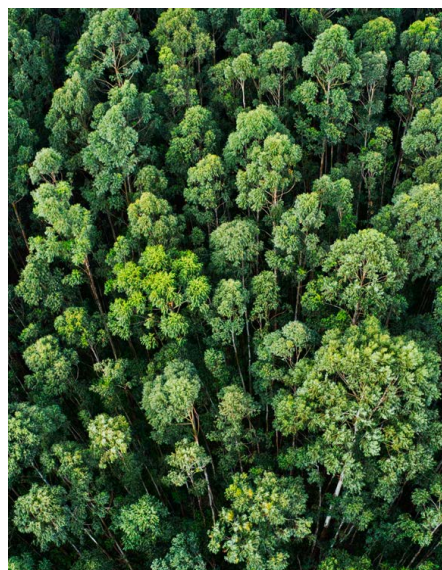
al omdat terugkeer naar Afghanistan van de bewakers en gezinsleden momenteel niet mogelijk is.

Ook heeft het vonnis volgens het kabinet verstrekende gevolgen. Het ministerie maakt ook in andere landen gebruik van inhuur van externe dienstverleners voor beveiligingsdiensten, maar ook schoonmaak en tuinonderhoud. Overbrenging van deze groep bewakers naar Nederland zou een precedent kunnen scheppen voor alle extern ingehuurde medewerkers in andere landen in crisissituaties. Het kabinet is van mening dat de werkgeversverantwoordelijkheid voor extern ingehuurd personeel (inclusief bewakers) bij de externe partij ligt.

Ook is het vonnis volgens het Kabinet gebaseerd op onjuiste feitelijke en juridische uitgangspunten, bijvoorbeeld door het gelijkschakelen van bewakers met de Hongaarse nationaliteit, die in dienst waren van dezelfde externe dienstverlener als de Afghaanse bewakers. Deze Hongaren werden wel geëvacueerd.

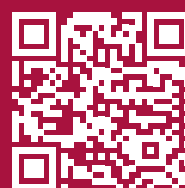
Het kabinet hoeft tot de uitspraak in het hoger beroep, geen stappen te ondernemen om zich aan het eerste vonnis te houden.

De VBM is teleurgesteld over het niet uitvoeren van het eerste vonnis. De Afghaanse bewakers en hun gezinnen lopen ernstig risico op wraakacties door de Taliban. De inhoudelijke behandeling van het hoger beroep staat gepland op 29 september. De uitkomst daarvan konden we niet meenemen in deze Trivizier.

PAPIER BESPAREN?

Wilt u de Trivizier voortaan liever digitaal ontvangen in plaats van op papier? Dat kan. Scan de QR-code en vul het formulier in op www.vbm.info/magazine/digitaal.

Of geef uw e-mailadres en uw registratienummer of werknemersnummer via e-mail door aan: redactie@mijnvbm.nl en schrijf erbij dat u de Trivizier alleen nog digitaal wilt ontvangen. Hoe werkt het? Telkens als er een nieuwe Trivizier verschijnt, sturen we u een link waarmee u de Trivizier digitaal kunt lezen. Let er dan wel op dat, wanneer in de toekomst uw e-mailadres verandert, u die wijziging doorgeeft aan redactie@mijnvbm.nl.

DEFENSIE-UITGAVEN STIJGEN

Groeipad naar NAVO-norm volstrekt onvoldoende

“We leven in een tijd van grote internationale veranderingen. Dat bleek eens te meer eind juni, toen de ogen van de hele wereld gericht waren op Den Haag. De succesvolle NAVO-top werd vrijwel meteen historisch genoemd en inderdaad, het besluit om de defensie-uitgaven fors op te schroeven, markeert ingrijpende en razendsnelle geopolitieke ontwikkelingen die zich voor onze ogen voltrekken.” Dat zei koning Willem-Alexander in zijn Troonrede die hij uitsprak op dinsdag 16 september 2025. Aangezien het Binnenhof nog altijd verbouwd wordt, gebeurde dit net als voorgaande jaren in de Koninklijke Schouwburg te Den Haag. De koning vervolgde: **“Tachtig jaar na de bevrijding van ons land zijn vraagstukken van vrede en veiligheid opnieuw urgent.”**

Foto: ©Ministerie van Financiën/Valerie Kuypers

Tijdens de door de koning aangehaalde NAVO-top, gehouden op 24 en 25 juni, hebben NAVO-partners zich gecommitteerd aan een nieuwe NAVO-norm. Die houdt in dat 3,5% van het bruto binnenlands product (bbp) per jaar wordt uitgegeven aan Defensie en 1,5% van het bbp per jaar aan bredere investeringen

in relevante uitgaven zoals maatschappelijke weerbaarheid en infrastructuur. Alle NAVO-partners hebben afgesproken in 2035 aan deze nieuwe eisen te voldoen.

Nadat het kabinet Schoof op 3 juni 2025 is gevallen, zien we dat een aantal grote kwesties in de Miljoenennota 2026

worden doorgeschoven naar de toekomst. Dat geldt ook voor de invulling van de nieuwe NAVO-norm: het huidige kabinet laat het budgettair verwerken en voorzien van dekking van deze intensiveringen aan een volgend kabinet.

In de Miljoenennota zien we daar-
door bijzonder weinig terug van een
groeipad richting 2035. Het kabi-
net geeft volgend jaar circa 26,8 mil-
jard euro uit aan Defensie (inclusief
Defensiematerieelbegrotingsfonds).
Dat is 2,0% van het bbp, dus daarmee
voldoet Nederland ternauwernood aan
de oude NAVO-norm. Inclusief steun
aan Oekraïne (circa 2,7 miljard) valt dat
percentage iets hoger uit. De defensiebe-
groting loopt vervolgens in de komende
jaren iets op, maar blijft volstrekt onvol-
doende om aan de nieuwe NAVO-norm
te voldoen.

Koopkracht

De koning sprak in zijn Troonrede zijn
zorgen uit om de te geringe economische
groei. Die is te laag om ons voorzienin-
genniveau op termijn op peil te houden.

Desondanks laat de ontwikkeling van de
koopkracht een positief beeld zien: die
stijgt volgend jaar met gemiddeld 1,3%.
Een kleine verhoging van de arbeids-
korting zorgt ervoor dat werkenden iets
meer overhouden. Daar staat tegenover
dat de eerste schijf van de inkomstenbe-
lasting ook iets hoger wordt.

In de koopkrachtplaatjes stijgt de koop-
kracht van gepensioneerden het meest,
met ongeveer 1,5%. Voor de lagere inko-
mens is dat juist iets minder, ongeveer
1,2%. Maar deze positieve cijfers gaan
dus wel gepaard met een waarschuwing,
dat de welvaart onder druk staat en dat
voor de toekomst keuzes nodig zijn.

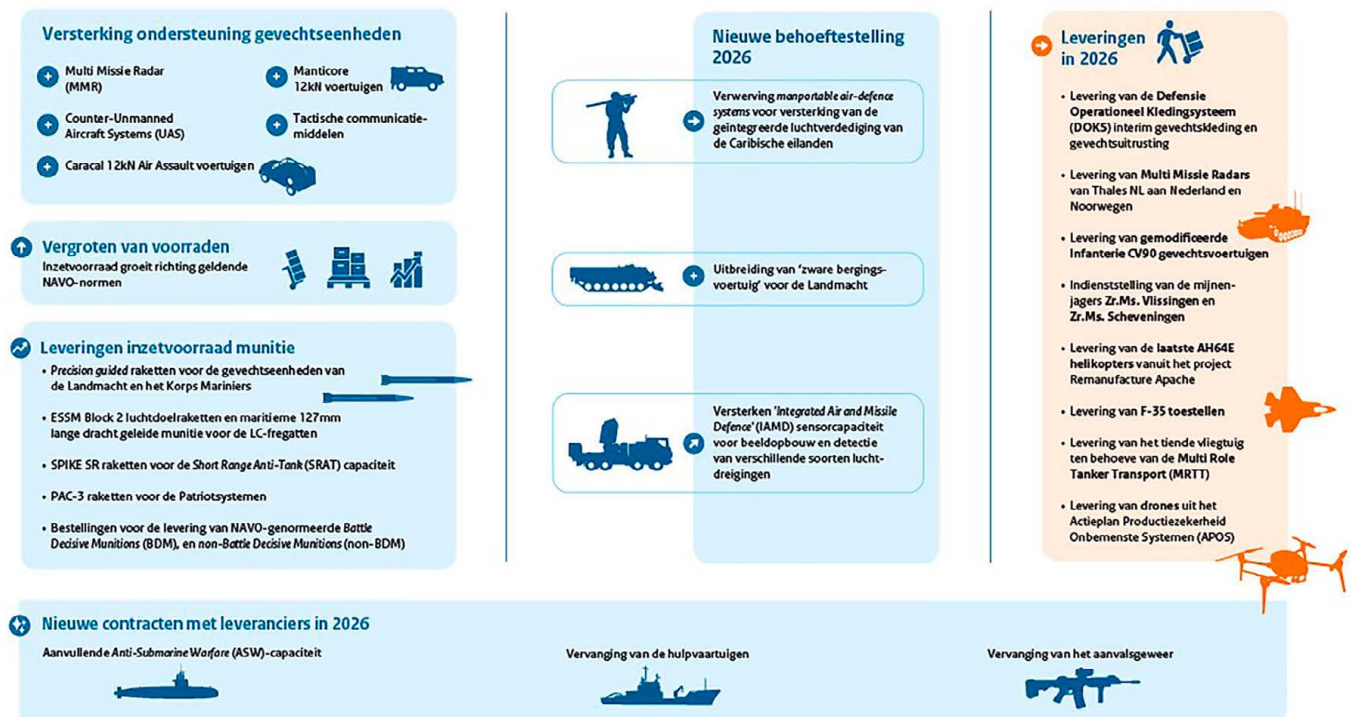
Het begrotingstekort komt volgend jaar
uit op 2,9%, maar daalt daarna weer naar
2,4% een jaar later. De staatsschuld blijft

de komende jaren ver onder het in EU-
verband afgesproken maximum.
Hoewel de uitgaven voor Defensie hoog
lijken, vallen die nog altijd in het niet
bij de kosten van ‘Sociale zekerheid en
Arbeidsmarkt’ en ‘Zorg’ (respectievelijk
124,7 miljard en 119,5 miljard euro).

Dank voor militairen en veteranen

Koning Willem-Alexander noemde in zijn
Troonrede de twee Nederlandse luchtver-
dedigingseenheden en 300 militairen die
in Zuidoost-Polen worden gestationeerd,
aan de grens met Oekraïne. “Nu de oor-
logsdreiging dichterbij is dat de meesten
van ons zich kunnen herinneren, zijn wij
extra dankbaar voor de inzet van onze
militairen en veteranen, voor vrede en
veiligheid wereldwijd, in het heden en
verleden.”

Overzicht militair materieel in de Defensiebegroting 2026 en het Defensiematerieelbegrotingsfonds 2026

Infographic: Defensie

Recent vond een grootschalig datalek plaats bij het laboratorium Clinical Diagnostics. Daarbij zijn persoonsgegevens gehackt van vrouwen die meededen aan het bevolkingsonderzoek naar baarmoederhalskanker. Eind augustus werd bekend dat tienduizenden vrouwen zich naar aanleiding van het datalek hebben aangemeld voor een massaclaim bij advocatenkantoren.

Tekst: **mr. Mette van Gestel**

Aanspraak op een schadevergoeding na een datalek?

Volgens advocaat Sven van Dooren, gespecialiseerd in privacyrecht, is het voorbarig om nu al over schadevergoedingen te praten. Ook het eisen van een vergoeding voor immateriële schade, zoals stress of angst, ligt volgens hem ingewikkeld.

Ook de VBM ontvangt vanuit leden weleens berichten over een datalek bij Defensie. Maar onder welke omstandigheden maakt men aanspraak op een schadevergoeding?

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) beschermt persoonsgegevens op Europeesrechtelijk niveau. Als Defensie ongeoorloofd uw persoonsgegevens deelt met een derde, wordt een onrechtmatige inbreuk gemaakt op de AVG. Lijdt u daardoor schade? Dan kan een schadevergoedingsverzoek worden ingediend op grond van artikel 82 van de AVG. Er kan sprake zijn van vermogensschade (artikel 6:96 BW) of immateriële schade (artikel 6:106 BW).

Bij vermogensschade kunt u denken aan redelijke kosten die u heeft gemaakt ter voorkoming of beperking van de schade die u als gevolg van het datalek heeft geleden. Het moet dan wel gaan om schade die u redelijkerwijs kon verwachten naar aanleiding van het datalek.

Als u een immateriële schadevergoeding wilt vragen, kan dat op grond van artikel 6:106 lid 1 sub b BW waarin staat dat een benadeelde recht heeft op een billijke schadevergoeding indien hij “op andere wijze in zijn persoon is aangetast”. Deze categorie kan gelet op de rechtspraak worden onderverdeeld in:

- Geestelijk letsel, dit moet met voldoende concrete gegevens worden onderbouwd (bijvoorbeeld een medische diagnose).
- Aard van de normschending en de gevolgen daarvan voor

de benadeelde. Uitgangspunt is dat de benadeelde dit moet onderbouwen, maar soms kan een beroep worden gedaan op de uitzonderingsregel (dan hoeft een en ander niet met concrete gegevens te worden onderbouwd omdat de ernst van de normschending en de gevolgen daarvan zo voor de hand liggen dat een aantasting in de persoon kan worden aangenomen). Gedacht kan worden aan een schending van de persoonlijke levenssfeer vanwege het – in strijd met de AVG – verstrekken van persoonsgegevens zonder toestemming. Het moet dan wel gaan om naar hun aard gevoelige gegevens (bijvoorbeeld BSN) waarbij de nadelige gevolgen voor het lekken voor de hand liggen (bijvoorbeeld identiteitsfraude).

Als vaststaat dat u op andere wijze in uw persoon bent aangetast, maakt u aanspraak op een billijk vast te stellen vergoeding voor de geleden immateriële schade. Bij het bepalen van de omvang wordt gekeken naar de aard, de duur, de frequentie en de ernst van de inbreuk. Dit kan door een rechter worden afgewogen tegen de omstandigheden dat wellicht niet is gebleken dat de datalekken tot concrete negatieve gevolgen hebben geleid. Uit de rechtspraak blijkt dat geen hoge schadevergoedingen worden toegekend voor immateriële schade bij datalekken. Vaak gaat het om een bedrag van zo’n 250 tot 500 euro.

Conclusie

Gelet op bovenstaande heeft u niet automatisch recht op een schadevergoeding als uw persoonsgegevens betrokken zijn bij een datalek. Heeft u vragen over een mogelijk datalek bij Defensie? Dan kunt u zich richten tot de AVG-coördinator. Lijdt u schade door een datalek bij Defensie en overweegt u om een claim in te dienen? Neem dan contact op met de VBM.

Marine oefent met en tegen drones

De Koninklijke Marine heeft de afgelopen periode in een 32 landen tellend multinational verband onbemanste systemen voor maritieme operaties getest.

Dit gebeurde voor de kust van Portugal. De marine nam deel met Zr.Ms. Johan de Witt. Ook de Mijnenbestrijding Module Groep leverde een bijdrage aan boord van ondersteuningsschip MV Geosea.

Er waren twee op elkaar aansluitende oefeningen. Bij de een ging het om het testen, ontwikkelen en uitproberen van drones, in de lucht, op en onder water. Bij de andere zijn de innovaties in een operationele omgeving toegepast. In totaal zijn meer dan 260 verschillende systemen en technologieën getest.

Aan boord van Zr.Ms. Johan de Witt testte de bemanning counter-technieken tegen onbemanste vlieg- en vaartuigen. Het was zaak om de besturing van de drone over te nemen of om deze met wapens uit te schakelen.

Ook is het vergaren van inlichtingen en het uitvoeren van bewakings- en verkenningstaken met drones getest, evenals het kunnen detecteren van schepen tot ver achter de horizon. De marine zou bovendien in staat willen zijn onbemanste systemen in zwermen in te zetten. Dat vraagt om specifieke software. Die koppelt verschillende soorten vliegende drones aan het Combat Management System van een schip. Ook dit werd getest.

Foto: MCD/Maartje Roos

Hobbymatig werken?

D.O.E.N.
Maak werk van verwerken

Vacature:
D.O.E.N. Hulpverlener

Met jouw expertise, help je slachtoffers na ingrijpende gebeurtenissen.

Wil jij het verschil maken bij het herpakken van hun leven?

We zijn op zoek in diverse regio's, scan de QR-code voor meer informatie.

In de vorige Trivizier gingen we kort in op het verschil tussen medezeggenschap in de burgermaatschappij en bij Defensie. Waar u als medezeggenschapper bij Defensie vooral met het Besluit Medezeggenschap Defensie (BMD) te maken heeft, kent Nederland dus ook een Wet op de Ondernemingsraden (WOR).

Tekst: **Haico Wissink**

De WOR en het BMD, hoe zat het ook alweer?

Hoewel de voorlopers van onze VBM en ook andere vakbonden vaak al meer dan een eeuw geleden zijn opgericht, zien we dat vooral na de Tweede Wereldoorlog een drang naar betere arbeidsverhoudingen ontstond. Het doel: meer inspraak voor werknemers en een evenwichtiger machtsverhouding.

In 1950 werd dit concreet met de vaststelling van de Wet op de Ondernemingsraden (WOR), na een initiatief van de welbekende minister-president Willem Drees.

In de WOR is vastgelegd dat een Ondernemingsraad (OR) verplicht is voor alle bedrijven met 50 of meer werknemers. Doel is het vertegenwoordigen van werknemersbelangen, het bevorderen van samenwerking en het voorkomen van conflicten.

Sinds die tijd is de WOR onveranderd het fundament van de medezeggenschap in Nederland.

Zoals we in de vorige Trivizier al aangaven, heeft Defensie geen ondernemingsraden zoals in het bedrijfsleven. In plaats daarvan zijn er medezeggenschapscommissies (MC's), vooral vanwege de unieke militaire organisatiestructuur.

Schakel

Sinds 2008 is het BMD in werking. Dit is sindsdien de geldende formele regeling van medezeggenschap binnen Defensie. Deze is weliswaar gebaseerd op de WOR, maar dan wel aangepast aan Defensie-specifieke behoeften.

De MC is de vertegenwoordiging van het personeel van de eenheden en fungeert als schakel tussen personeel en leiding. De MC bevordert dialoog en betrokkenheid.

Het belang van medezeggenschap bij Defensie is dat deze zorgt voor betrokkenheid van personeel bij besluiten, inspraak in werkomstandigheden en beleid. Zodoende zorgt de medezeggenschap uiteindelijk voor versterking van professionaliteit en wendbaarheid van de krijgsmacht.

Samenvattend

Onderdeel	Private sector	Defensie
Wettelijke basis	WOR (1950)	BMD (2008)
Vorm van medezeggenschap	Ondernemingsraad (OR)	Medezeggenschapscommissie (MC)
Verplichting vanaf	50 werknemers	Formeel geregeld via BMD
Het belang	Inspraak, samenwerking	Inspraak, betrokkenheid, dialoog

Test uw MC-kennis!

De VBM ondersteunt de medezeggenschap binnen Defensie. Bent u op de hoogte van de mogelijkheden en rechten die een medezeggenschapscommissie (MC) heeft? Test hieronder uw kennis! Kijk voor de antwoorden op pagina 28 van deze Trivizier.

1 De MC kiest uit haar leden een voorzitter en één of meer plaatsvervangende voorzitters. De goedkeuring van wie is hierbij vereist?

- A het bevoegd gezag van het onderdeel
- B de minister van Defensie
- C de MIVD
- D alle bovenstaande antwoorden zijn onjuist

2 Het Hoofd Diensteenheid (HDE) en de MC kunnen voor de behandeling van een bepaald onderwerp (...) deskundigen uitnodigen om een vergadering bij te wonen. Wat moet er staan op de puntjes?

- A één of meerdere
- B éénmaal per kalenderjaar
- C na toestemming van het HDE
- D na toestemming van de commandant van het krijgsmachtdeel/organisatiedeel

3 De meerwaarde van medezeggenschap ligt in het (...) van besluitvorming door meer perspectieven, het vergroten van draagvlak en het waarborgen van de (...) van de werknemer. Het leidt tot betere, meer weloverwogen besluiten en zorgt ervoor dat de (...) van de werknemer gehoord wordt, wat uiteindelijk de prestaties van de organisatie ten goede komt. Welke woorden horen thuis op de puntjes?

- A vertragen – rechten – inbreng
- B verbreden – plichten – klacht
- C verbeteren – rechten – stem
- D gebied – behoeften – schreeuw om aandacht

4 Medezeggenschap verbetert de besluitvorming door:

- A rijkere inzichten. Medezeggenschap zorgt ervoor dat de leiding van een organisatie zich bewust is van de ervaringen en inzichten van medewerkers, wat leidt tot meer doordachte en evenwichtige beslissingen.
- B innovatieve ideeën. Door de inbreng van werknemers kunnen nieuwe en creatieve ideeën ontstaan die anders over het hoofd gezien zouden worden, wat de innovatie bevordert.

- A alleen A is juist
- B alleen B is juist
- C A en B zijn allebei juist
- D A en B zijn allebei onjuist

5 Een Defensieonderdeel Medezeggenschapscommissie (DMC) behandelt uitsluitend aangelegenheden die van (...) belang zijn voor alle, of voor de meerderheid van de diensteenheden van dat defensieonderdeel.

- A cruciaal
- B gemeenschappelijk
- C organisatorisch
- D ondergeschikt

MEESTE POLITIEKE PARTIJEN REALISTISCH OVER DEFENSIE

Brede steun voor 3,5%-norm

Door de val van het kabinet-Schoof vinden er vervroegde Tweede Kamerverkiezingen plaats. Deze zijn op 29 oktober 2025. Maar liefst 54 politieke partijen willen meedoen aan de verkiezingen. De redactie van de Trivizier las voor u de verkiezingsprogramma's van de 10 partijen die (in september) het best scoorden in de verschillende politieke peilingen. Het algemene beeld is dat de ernst van de internationale veiligheidssituatie inmiddels is doorgedrongen tot bijna alle partijen, ook aan de linkerkant van het politieke spectrum.

PVV

De PVV heeft geen uitgebreide Defensie-paragraaf in het verkiezingsprogramma. De partij steunt de investeringen in de krijgsmacht, maar noemt geen bedragen of percentages. De PVV heeft de ambitie om de Defensie-uitgaven stapsgewijs te laten groeien. Voor de PVV staat het Nederlandse belang voorop: de basistaak van de krijgsmacht is de bescherming van het eigen grondgebied. De partij van Geert Wilders wil dus geen buitenlandse militaire missies, maar militaire inzet aan onze eigen grenzen (grensbewaking).

De NAVO is ook voor de PVV de hoeksteen van het defensie- en veiligheidsbeleid. De partij steunt Oekraïne, omdat het een soeverein land is dat door de Russische agressor onrechtmatig is binnengevallen, maar vindt dat Nederland al erg veel betaald heeft.

Andere opvallende punten:

- Terugtrekken als verdragspartij bij en gastland van het Internationaal Strafhof
- Volledige stop op ontwikkelingshulp
- Ordeverstoringende demonstraties zoals het blokkeren van infrastructuur worden verboden. Kosten worden verhaald en uitkeringen, indien van toepassing, stopgezet

GL/PvdA

Nu autoritaire krachten wereldwijd opkomen en er op het Europese continent een oorlog woedt, voelen onze vrijheid en veiligheid niet meer zo vanzelfsprekend, concludeert GL/PvdA. “We houden ons aan de nieuwe NAVO-norm en groeien toe naar de afspraak om 3,5% van het bbp uit te geven aan Defensie”, lezen we in het verkiezingsprogramma. In de visie van de sociaaldemocraten wordt de overheid medeaandeelhouder van defensiebedrijven, zodat de winsten terugvloeien naar de samenleving. De hogere defensie-uitgaven moeten niet worden betaald uit bezuinigingen op zorg, onderwijs, sociale zekerheid en pensioenen, maar door “een eerlijke bijdrage van de rijkste Nederlanders”.

Defensie moet een gedeelde EU-competentie worden, vindt de partij, maar besluiten over inzet van de krijgsmacht blijven een nationale bevoegdheid. Wel wordt integratie van krijgsmachten voortgezet. De partij wil de afhankelijkheid van de VS afbouwen en geen orders meer plaatsen bij Israëlische defensie-bedrijven. Volledig autonome wapens moeten bij verdrag worden verboden.

Andere opvallende zaken:

- De inzet van risicoprofielen op basis van afkomst, inkomen of postcode wordt verboden
- De kiesgerechtigde leeftijd gaat naar 16 jaar
- Weekendscholen waar les wordt gegeven op een manier die indruist tegen Nederlandse waarden en normen, worden aangepakt

CDA

Voor de veiligheid van Nederland en Europa investeren we in Defensie, zoals afgesproken bij de NAVO-top in Den Haag, lezen we in het CDA-verkiezingsprogramma. Het CDA committeert zich aan de nieuwe NAVO-normen en de NAVO-capaciteitsdoelstellingen.

Iedere Nederlander gaat een vrijheidsbijdrage leveren, want veiligheid is niet gratis. Het CDA wil de militaire opkomstplicht herstellen, naar Scandinavisch model. Defensie schaaft versneld haar organisatie op, om dienstplichtigen een plek te kunnen bieden. Een maatschappelijke dienstdaag is ook mogelijk. Alle jongeren krijgen aan het begin van hun vervolgopleiding een introductie in weerbaarheid.

Het CDA wil inzetten op een innovatieve Nederlandse en Europese defensie-industrie en de productiecapaciteit uitbouwen. Regelgeving rond voorfinanciering en inkoop moet eenvoudiger. Nederland moet vooroplopen in het ontwikkelen van een volwaardige Europese pijler in de NAVO, met een Europese Veiligheidsraad.

Andere opvallende punten:

- Kinderen die geld verdienen met online filmpjes en vlogs zijn een nieuwe vorm van kinderarbeid, waarvoor strengere regels moeten worden opgesteld
- Het CDA wil een nieuwe wet op de politieke partijen, waarin interne partijdemocratie een eis wordt

VVD

Wie vrede wil, bereidt zich voor op oorlog, lezen we in het VVD-verkiezingsprogramma. Nederland moet niet naïef zijn over de dreigingen: een investering van 3,5% is nodig om de krijgsmacht te moderniseren en de NAVO-verplichtingen na te komen.

De onlangs verhoogde NAVO-norm komt als streefcijfer vast te liggen in de wet. De VVD wil verder de rol van reservist flexibiliseren, zodat deze beter te combineren is met een fulltime

baan of studie, en de financiële risico's wegnemen die zij lopen in relatie tot bedrijfsongevallen.

De VVD wil dat Nederland een constructieve houding aanneemt ten opzichte van een geloofwaardige Europese kernparaplu onder Frans en eventueel Brits leiderschap. Maar er moet geen Europees leger komen.

Verder moet er geïnvesteerd worden in gezamenlijke eenheden van grote radarvliegtuigen en maritieme patrouillevliegtuigen. Op Europees niveau pleiten de liberalen voor een Defensie-Innovatieautoriteit naar het model van het Amerikaanse DARPA. Defensie moet ruim baan krijgen voor militaire oefeningen. Personeel in de burgermaatschappij moet makkelijker kunnen overstappen naar sectoren met grote tekorten, zoals Defensie, door omscholing en een financiële stimulans.

Andere opvallende punten:

- NGO's moeten hun financiering voor een belangrijk deel eerst uit de maatschappij zelf halen. De VVD vindt dat organisaties die de staat aanklagen, niet door diezelfde staat met belastinggeld moeten worden gefinancierd
- Geen 'deugdpolitiek' meer zonder concreet strategisch belang voor Nederland

D66

D66 streeft op lange termijn naar een Europese krijgsmacht. De partij komt de nieuwe NAVO-norm na. Beveiliging tegen hybride oorlogvoering vraagt om meer dan alleen een sterke krijgsmacht: minstens zo belangrijk zijn investeringen in de fysieke en digitale infrastructuur, in strategische reserves, in een weerbare samenleving en in het tegengaan van desinformatie.

D66 wil dat Nederland in 2030 Europees koploper is op het gebied van AI, drones, ruimtevaart- en cybersecurity voor Defensie.

Ook opvallend:

- D66 wil 10 nieuwe steden bouwen. Tussen Amsterdam en Flevoland moet land worden aangewonnen voor de stad 'IJstad'
- De overheid gaat niet meer in hoger beroep tegen haar eigen inwoners
- De anticonceptiepil wordt gratis

Ja21

JA21 van Joost Eedmans sluit zich aan bij de ambitie voor een schaalbare krijgsmacht van 200.000 medewerkers – militairen,

burgers en reservisten – in 2035. Om meer personeel te werven en te behouden, moeten de arbeidsvoorwaarden worden verbeterd. De partij wil lineair toe naar 3,5% + 1,5% van het nationaal inkomen aan defensie(gerelateerde)-uitgaven in 2035.

De krijgsmacht moet de laatste technologische ontwikkelingen toepassen. Het aantal oefenterreinen in Nederland moet omhoog. Defensie krijgt hiervoor een uitzonderingspositie op wet- en regelgeving. In Nederland moet zowel hoog- als laag-technologische munitie worden geproduceerd.

JA21 wil toewerken naar een dienstplicht naar Scandinavisch voorbeeld.

De loyaliteit in NAVO-verband blijft, militair, diplomatiek en financieel, maar er komt geen EU-leger, geen militair optreden zonder Nederlands belang, en geen afhankelijkheid van Amerikaanse ondersteuning voor strategische capaciteiten.

Het Defensie Cyber Commando wordt uitgebreid. "Wie ons hackt, kan rekenen op een tegenactie", lezen we in het programma. Ook wordt geïnvesteerd in een nationale cloud onder Nederlandse wetgeving, zodat er geen Amerikaanse of Chinese toegang is tot onze data.

Ook opvallend:

- Er komt een minister voor Overheidsefficiëntie en Autonomie
- Juridische belemmeringen voor het maken, opslaan en uitkijken van camerabeelden worden weggenomen. Er wordt fors geïnvesteerd in geavanceerde surveillancetechnologie

SP

De SP pleit voor "een wereld zonder oorlog". Dat vraagt volgens de socialisten om een stop op de "steeds verdergaande militariseren en wapenwedloop". "Partijleiders van Timmermans tot en met Wilders hebben zich gecommitteerd aan de Trump-norm van vijf procent", schrijft de partij. "Het gaat hierbij om het astronomische bedrag van 35 miljard euro per jaar extra. Dit leidt nu al en zal nog meer leiden tot bezuinigingen op onze zorg, onderwijs en sociale zekerheid", aldus de SP.

De SP wil een Europese veiligheidsarchitectuur waar het Europese deel van de NAVO onderdeel van wordt, zodat de NAVO kan worden opgeheven.

Andere opvallende punten:

- De volgende zin staat letterlijk in het programma: "De

Nederlandse regering ontwricht al decennialang samenlevingen in het Midden-Oosten, zoals in Afghanistan, Irak en Syrië. Met Nederlandse steun werd daar gebombardeerd en werden hun samenlevingen gedestabiliseerd. Hierdoor moeten mensen vluchten.”

- De SP wil maar liefst 22 zaken verbieden in hun verkiezingsprogramma, van privévliegtuigen tot private equity in de zorg, en van reclame voor ongezond voedsel tot privé-onderwijs. Een uitzondering is het kraakverbod, dat wordt juist opgeheven
- Er komt een nationaal onderzoeksfonds voor de ontwikkeling van geneesmiddelen in publieke handen

PvdD

De Partij voor de Dieren (PvdD) steunt geen specifieke NAVO-norm en geen wettelijke verankering van het defensiebudget. Echter, om onafhankelijk te worden van de VS wil de partij toch extra investeren in Defensie.

Er komen géén uitzonderingen voor Defensie op de wettelijke vergunningsplicht (bijvoorbeeld natuurvergunningen) en andere regels rondom bescherming van dieren, natuur, gezondheid en milieu. Er komt geen Europees leger en geen herinvoering van de opkomstplicht.

De leeftijd waarop militairen uitgezonden mogen worden voor missies wordt, als het aan de PvdD ligt, verhoogd van 18 naar 21 jaar. Defensie onthoudt zich op iedere wijze van het actief rekruteren van minderjarigen, ook in het kader van voorbereidende militaire opleidingen.

Ook opvallend:

- Dat de PvdD de noodzaak inziet van landsverdediging, heeft een deel van de partij doen besluiten zich af te splitsen. Deze groep noemt zich 'Vrede voor dieren' en wil ook meedoen aan de verkiezingen

BBB

De BBB van staatssecretaris Gijs Tuinman steunt het versterken van de NAVO en het verhogen van de Nederlandse defensie-uitgaven en neemt het groeipad naar 3,5% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) in 2035 als uitgangspunt, maar wil het nog niet definitief vastleggen.

De maakindustrie - zoals de productie van landbouwmachines, medische apparatuur, medicijnen en defensieonderdelen - moet

behouden en versterkt worden. Strategische autonomie begint met een sterke eigen industrie. Defensie moet, evenals landbouw en woningbouw bij wet worden erkend als vitale sector, met bijbehorende prioriteit in regelgeving en vergunningverlening. Oefenterreinen die nu nog niet meetellen voor natuur-areaal worden daarbij opgeteld. De reservisten bij Defensie worden omgevormd tot een soort Nationale Garde, georganiseerd in provinciale eenheden.

De partij pleit verder voor kleinschalige kernreactoren voor strategische toepassingen, een soevereine lanceercapaciteit in het Caribisch deel van het Koninkrijk en snellere ontwikkeling van Nederlandse satellieten voor communicatie en verkenning.

Andere opvallende punten:

- De BBB wil investeren in robuuste, toekomstbestendige voedselsystemen, zodat Nederland altijd goed, voldoende en betaalbaar voedsel heeft
- Nederland gaat via Defensie structureel investeren in de ontwikkeling van een Nederlands AI-netwerk

CU

De ChristenUnie committeert zich aan de afspraken en internationale normen: 3,5% van het nationale inkomen naar Defensie en 0,7% aan de allerarmsten wereldwijd.

In het licht van de grote investeringen die nodig zijn in Defensie, wil de CU voor vermogens boven de 1 miljoen euro een extra vermogensbelasting van 1% invoeren. De partij wil de opkomstplicht herinvoeren: jongeren kiezen daarbij voor de krijgsmacht of voor een rol elders in de samenleving.

Andere opvallende zaken:

- Sociale media mogen niet toegankelijk zijn voor kinderen jonger dan 14 jaar. Er komt adequate leeftijdsverificatie voor sociale media, platformen met expliciete content (porno, geweld), goksites, kopen van alcohol en BNPL-diensten

MEER THEMA'S

De redactie van Trivizier heeft bij het lezen van de verkiezingsprogramma's vooral gelet op het onderwerp Defensie. Uiteraard zijn er veel meer thema's die uiteindelijk zullen meewegen. Raadpleeg daarvoor bijvoorbeeld kieskompas.nl, stemwijzer.nl of een van de andere stemwijzers.

Kandidaten Algemeen bestuur

Er zijn in totaal 5 kandidaten verkiesbaar voor evenveel beschikbare plaatsen in het algemeen bestuur. De verkiezingen zijn tijdens de Algemene Vergadering op 28 november 2025. Eerder stelden wij kandidaat Isaac Jansen aan u voor en vertelde ook Timo Ligthart wat zijn motivatie is om weer 4 jaar bestuurslid te willen zijn. In deze Trivizier beantwoorden de overige 3 (herkiesbare) kandidaten de vraag waarom zij opnieuw een functie in het algemeen bestuur ambiëren.

Als eerste Ton Blankenstein. Hij maakt sinds 2017 deel uit van het AB; daarvoor zat hij lange tijd in de adviesgroep CLAS. Op de vraag waarom hij zich opnieuw verkiesbaar stelt, antwoordt

Ton: “In mijn werk ervaar ik elke dag hoe belangrijk het is om de juiste balans te vinden tussen de inzet van onze militairen en hun rechtspositie.”

Ton Blankenstein werkt bij het Territoriaal Operatiecentrum van de Landmacht (TOC). Het TOC valt onder de Directie Training en Operaties en coördineert militaire operaties in Nederland. Denk bijvoorbeeld aan militaire bijstand en steunverlening aan civiele partners en inzet bij host nation support.

“Als hoofd G1 van het TOC én in mijn rollen binnen de HDP-omgeving – zoals adviseur werk- en rusttijden en voorzitter van een technisch werkverband – zie ik van dichtbij wat er speelt. Niet alleen bij de mannen en vrouwen op de werkvloer, maar ook op het niveau waar besluiten worden genomen. Juist die combinatie maakt dat ik weet wat er nodig is. De afgelopen periode heb ik mij met overtuiging ingezet om oplossingen te vinden die écht recht doen aan ons personeel. Dat geeft mij energie, en precies daarom stel ik mij opnieuw verkiesbaar.”

Defensie staat voor een enorme transitie. Hoe zorgen we dat we samen vooruitkomen? “Ik geloof dat vertrouwen en het bouwen van bruggen de sleutel hiervoor zijn” aldus Ton Blankenstein. “Met mijn kennis, ervaring en betrokkenheid wil ik blijven opkomen voor een sterke en eerlijke positie van onze mensen, waarbij inzet en rechtspositie altijd hand in hand gaan. Daarmee draag ik bij aan de VBM: een bond die niet alleen opkomt voor de belangen van zijn leden, maar ook een serieuze en gewaardeerde gesprekspartner is voor Defensie.”

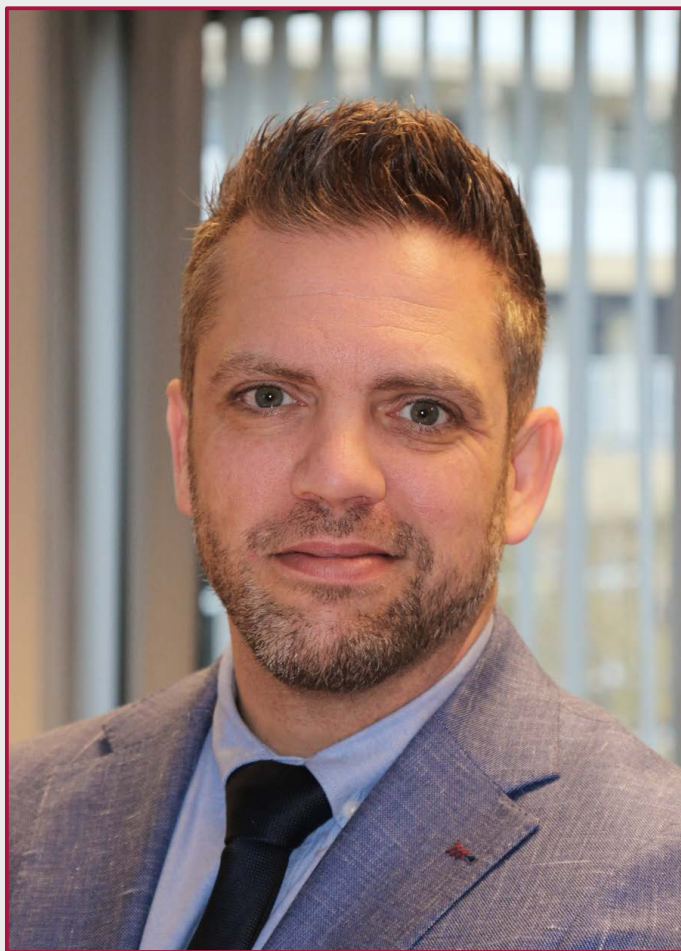
Dennis Oldenburg zit in het AB sinds 2021. “Ik heb mijzelf ook herkiesbaar gesteld, omdat ik aan mijzelf merk dat ik het nog steeds erg interessant vind om aan de vereniging bij te dragen. De kennis en ervaring die ik nog steeds dagelijks opdoe als militair binnen de Bestuursstaf is erg relevant in de gesprekken die binnen het algemeen bestuur (AB) gevoerd worden.”

Dennis Oldenburg is werkzaam in de afdeling Bestuur en Innovatie van de Directie Bedrijfsvoering en Evaluatie van de DGB (Directoraat Generaal Beleid). Eerder was hij onder andere ook voorzitter van de Centrale Medezeggenschapscommissie (CMC) bij Defensie.

Wat zijn voor Dennis Oldenburg de belangrijkste doelstellingen voor het AB?

“Voor mij is dat, om de richting en keuzes van Defensie goed te kunnen duiden binnen het AB, zodat daar een goed en afgewogen beeld over bestaat. Belangrijke thema’s voor mij zijn dan ook (onder andere) het imago van de vereniging binnen Defensie te verbeteren door scherp te zijn op interne defensiecommunicatie over vakbonden, verbeterde (digitale) communicatie met de leden en meer gebruikmaken van de kennis en ervaring binnen de vereniging. Een inhoudelijk actueel belangrijk thema voor mij is de nieuwe Wet op de defensiegereedheid (WODG), waar wij als VBM scherp op moeten zijn. Niet alleen nu in het wetgevingstraject, maar ook in de verdere implementatie en inzet ervan.”

En tot slot stelt Will Sanders zich opnieuw verkiesbaar. Hij zit sinds 2021 opnieuw in het AB, nadat hij tussen 2012 en 2016 ook al eens 4 jaar AB-lid was. Will Sanders is zowel burgermedewerker bij Defensie als reservist. “Zoals voorgesteld moet Defensie gaan groeien met ruim 20.000 reservisten de komende jaren, maar hier zitten nog wel behoorlijke uitdagingen aan” legt Sanders uit. “Deze reservisten komen vanuit de eigen gelederen van

bijvoorbeeld beroeps die afzwaaien, dienjaarders die besluiten te blijven, of worden vanaf spijkerboek reservist. Ik stel me herkiesbaar omdat ik als fulltime burger P-Beheer reservisten - en ook omdat ik zelf reservist ben als OOF O&T KLu - een redelijk beeld heb omtrent de afdelingen burgers en reservisten bij Defensie. Zo hoop ik verder mijn steentje te kunnen bijdragen binnen het algemeen bestuur van de VBM.”

OPRICHTING 101 CEMA-BATALJON

'Als je de communicatie controleert, dan domineer je de operatie'

De samenleving digitaliseert en dat geldt ook voor oorlogvoering. Moderne wapensystemen, sensoren, drones en counterdrones zijn meer en meer afhankelijk van het elektromagnetische domein en cyberdomein. Hierin domineren wordt dus cruciaal.

Op 11 september 2025 is daarom op Legerplaats Stroe het 101 CEMA-bataljon opgericht, waarbij CEMA staat voor Cyber en Elektromagnetische Activiteiten. Het bataljon bestaat uit de 101 Cybercompagnie en 102 Elektromagnetische Oorlogvoering (EOV)-compagnie. "Er wordt met veel ver-

wachting naar ons gekeken, en terecht", zegt luitenant-kolonel Peter Masseling, commandant van het CEMA-bataljon. Nederland is één van de eerste landen die een CEMA-eenheid opricht.

CEMA is voor velen misschien een nieuw begrip, maar feitelijk is het natuurlijk niet nieuw: de EOV-compagnie bestaat al meer dan 35 jaar en de cybercompagnie is 4 jaar geleden opgericht. Het nieuwe 101 CEMA-bataljon brengt kennis, kunde en materiaal op het gebied van cyber en elektromagnetische oorlogvoering samen: een belangrijke stap in de versterking in

het digitale domein. Overste Masseling: "Onze capaciteit moet de komende jaren verdriedubbelen. We staan aan de vooravond van de invoer van nieuw materieel en een nieuwe wijze van optreden. Wij veranderen van 'inform' naar 'engage', we bieden slagkracht in cyberspace en in het elektromagnetisch spectrum en daarnaast bieden we bescherming op die terreinen. Als je de communicatie controleert, dan domineer je de operatie."

Slagkracht kan in dit geval bijvoorbeeld betekenen: radioverbindingen storen, computers platleggen en geautomati-

Luitenant-kolonel Peter Masseling ontvangt het vaandel uit handen van Commandant Landstrijdkrachten generaal Jan Swillens.

seerde bruggen of deuren openen en sluiten. Ook het manipuleren van informatie in vijandelijke systemen hoort erbij.

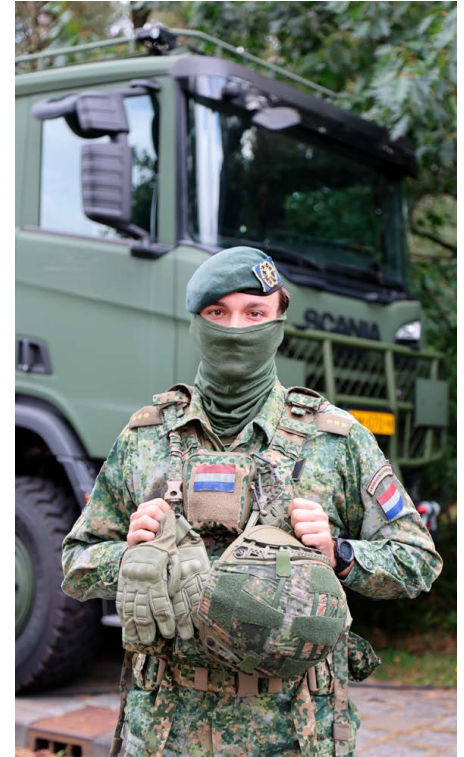
De komende maanden wordt de eenheid verder opgebouwd met extra personeel, nieuwe werkwijzen en moderne systemen. Op korte termijn komen er zo'n 120 functies bij. In een tweede fase moet het bataljon groeien naar een eenheid met zo'n 400 tot 450 functies.

Is het lastig om mensen te werven voor dit werk? Een EOV-operator – op verzoek anoniem – reageert: “Defensiebreed en verbindingdienst-breed zijn er gewoon grote tekorten. Gelukkig komen er hier steeds meer startfuncties bij. Ik kan mensen absoluut aanraden om hier te komen werken. Het is een heel mooie combinatie tussen techniek en ‘groen’. We zijn weliswaar geen infanteristen, maar we gaan wel mee naar voren.

Met electronic surveillance en electronic attack voertuigen kunnen wij meekijken in het radiospectrum en daar effecten mee bereiken. De Bushmaster achter mij is er daar één van. We hebben verschillende voertuigen in gebruik, waarvan de Fuchs de oudste is, die is wel aan vervanging toe.”

Moet je echt een ‘whizzkid’ zijn om EOV-operator te zijn? “Nee, als je fatsoenlijk met een computer om kunt gaan, kun je het wel leren.”

“Iedereen die technisch onderlegd is kan hier komen werken” zegt de commandant van het offensieve cyber-peloton (eveneens op verzoek anoniem). “Van whizzkids tot militairen en alles wat daartussen zit. Juist die dynamiek van verschillende mensen bij elkaar maakt het een goed team.” Op het gebied van cyber is het wel noodzaak voor iedereen om zijn kennis te blijven ontwikkelen, om niet achterop te raken bij de ontwikkelingen.

Pelotonscommandant van het offensieve cyber-peloton: “Je merkt dat er een enorme technologische boost zit in het vakgebied”.

De Scania ‘shelterbak’ waar de pelotonscommandant voor staat, wordt gebruikt als werkstation. “We gebruiken deze om mobiel een defensieve cybercapaciteit in te zetten. Dat kan zijn bij een commandopost van een gevechtseenheid om hun netwerk te beveiligen.”

Waarom is het logisch om cyber- en elektromagnetische activiteiten in één bataljon samen te voegen? “Wat we zien is dat beide technologisch specialistisch personeel hebben en dat beide velden erg overlappen, omdat de ict-middelen met elkaar communiceren door het elektromagnetisch spectrum”, aldus de pelotonscommandant. “Je merkt dat er een enorme technologische boost zit in het vakgebied. We zijn dan ook constant aan het kijken naar nieuwe systemen en nieuwe middelen.”

Instroom stijgt, uitstroom daalt

“In Europa en ook in Nederland is het besef inmiddels ontstaan, dat een groot-schalig conflict niet ondenkbaar is. Maatschappelijke weerbaarheid en een moderne krijgsmacht, sterk en verankerd in de samenleving, zijn nodig. Daarom gaan we de komende jaren fors groeien, zodat we bij een mogelijke inzet niet 3 dagen of 3 maanden, maar het minstens 3 jaar kunnen volhouden. We moeten alles

doen om oorlog te voorkomen. We moeten kunnen vechten om te voorkomen dat we moeten vechten.” Dat zei Commandant Landstrijdkrachten luitenant-generaal Jan Swillens onlangs. Maar hoe gaat het met die benodigde groei? Het voortgangsdokument ‘Stand van Defensie’ (versie najaar 2025) laat zien dat de ingezette groei inderdaad doorzet, maar de klok tikt ook door...

Per 1 juni 2025 is het totale personeelsbestand bij Defensie gegroeid naar meer dan 76.000 VTE’n (voltijds equivalenten), een toename van ongeveer 2.000 VTE’n ten opzichte van begin dit jaar. Er is groei zichtbaar bij alle categorieën personeel, maar niet in gelijke mate. Een belangrijke factor in de groei is de toename van het reservisten bestand (inclusief dienjaar-militairen) met 6,0%. Het burgerpersoneel-

bestand groeide met 3,6% en het aantal beroepsmilitairen met 1,6%. Hoewel deze ontwikkeling positief is, blijft het groeitempo achter bij de ambities. Defensie wil daarom dit jaar nog aanvullende maatregelen nemen.

De uitstroom is in het eerste half jaar van 2025 afgenomen, onder andere nog als effect van de vaste aanstelling voor manschappen en onderofficieren. Defensie maakt daarnaast loopbaanafspraken en kent bindingspremies toe om de uitstroom verder te beperken.

De groeiende instroom en dalende uitstroom hebben nog geen effect op de vullingsgraad. Terwijl het personeelsbestand groeit, groeit de organisatie immers ook. Voor militairen blijft de vullingsgraad rond de 77% steken, bij burgerpersoneel is dat 96%.

In 2027 moet de structuur van een vredes- en oorlogsorganisatie gereed zijn. In 2030 moet de organisatie volledig gevuld zijn met in totaal 100.000 mensen. Een verdere opschaling en mobilisatie van het personele bestand (naar 200.000) is noodzakelijk in geval van een crisis- of oorlogssituatie.

Om de beoogde doelen te realiseren, moet de jaarlijkse instroom fors toenemen en moet de uitstroom beperkt blijven. Defensie neemt daarom aanvullende maatregelen. Het Dienjaar is versneld opgeschaald en Defensie gaat dit najaar van start met weerbaarheidstrainingen waarbij deelnemers na een korte opleiding van ongeveer drie maanden reservist kunnen worden.

Sinds de start van het Dienjaar in 2023 zijn circa 1.100 deelnemers aangesteld. Van de beoogde 1.750 dienjaarmilitairen

en 250 deelnemers aan de Nationale weerbaarheidstraining in 2025 zijn er reeds 417 gestart met het Dienjaar en zijn er nog 90 gereed voor aanstelling. Er lijken ruim voldoende kandidaten te zijn om de opkomsten te vullen.

Dienjaarmilitairen en Defensity Collegestudenten worden nu nog meegeteld in het reservistenbestand. Vanaf nu is het streven om een uitsplitsing te maken van de dienjaarmilitairen en Defensity Collegestudenten uit het reservistenbestand.

Per 1 juni 2025 heeft Defensie 5.852 medewerkers ingehuurd. Ten opzichte van 1 januari 2025 is dit aantal gegroeid met 708 medewerkers (+13.8%). Defensie bewaakt de risico's bij externe inhuur via vaste stappen, zoals een screening vooraf, toetsing van de noodzaak en periodieke evaluatie van lopende contracten.

Materieel

De defensiebrede materiële gereedheid is licht gedaald tot een percentage van circa 50%. Dat lijkt schrikbarend laag, maar een nuancering hierbij is dat dit mede het gevolg is van nieuwe A-(wapen) systemen die nu nog een lage materiële gereedheid kennen.

Bij het begrip materiële gereedheid kijkt Defensie naar de beschikbaarheid en geschiktheid van materieel voor operationele taken van een eenheid, dus vaak complexe wapensystemen die essentieel zijn in het gevecht.

Voor het verbeteren van de materiële gereedheid kampt Defensie met een aantal uitdagingen: de beschikbaarheid van gekwalificeerd (onderhouds)personeel, geringe beschikbaarheid van reservedelen, maar ook het feit dat de steun aan Oekraïne een aanzienlijk beslag legt op het instandhoudingspersoneel. Om dit

effect te verkleinen, wordt gekozen voor inhuur en uitbesteding van onderhoud. Door leveringen aan Oekraïne zijn onderdelen van het opleidingsmaterieel (zoals voertuigen, wapens en andere middelen) tijdelijk schaars. Dit heeft ook directe gevolgen gehad voor de uitvoerbaarheid van delen van het opleidingsprogramma.

Oefenen

Ook de geoefendheid van de krijgsmacht wordt negatief beïnvloed door de eerdergenoemde knelpunten in de personele en materiële gereedheid. De verhoogde inzet van personeel aan de oostflank van Europa en de levering van militair materieel en ondersteuning aan Oekraïne beperken ook de mogelijkheid om complexe oefeningen uit te voeren met organieke eenheden in het hoogste deel van het geweldspectrum. Door beperkingen in de digitale- en fysieke omgeving wordt oefenen ook beperkt, bijvoorbeeld door wet- en regelgeving op het gebied van Informatiegestuurd Optreden en oefenruimte.

Dat klinkt vrij dramatisch, maar desalniettemin hebben de eenheden in de eerste helft van 2025 succesvol hun geplande gereedstellings- en bestendigungsprogramma afgerond.

Vastgoed

Het Strategisch Vastgoedplan van 2 december 2022 sluit niet meer aan bij de huidige behoeften van de defensieorganisatie. Daarom werkt Defensie aan een nieuw Strategisch Vastgoedplan dat strategische kaders biedt die richting geven aan de vastgoedketen. Naar verwachting is dit plan eind 2025 gereed.

DEFENSIE

Vaste duiktoelage vervangt huidige regeling

Onlangs hebben Defensie en de vakbonden overeenstemming bereikt over een nieuwe, vaste duiktoelage. Er wordt al lange tijd gesproken over dit onderwerp. In verband met de duikveiligheid bij Defensie bestond namelijk al lange tijd de wens om de variabele toelagen voor duiken (en verblijven in een onderwaterlaboratorium en/of recompressietoestel) te vervangen door een vaste duiktoelage. Tot nu toe keert Defensie een toelage uit, waarvan de hoogte afhangt van de duur van de duik (in minuten), de maximale diepte (of gesimuleerde diepte) en de periode van het jaar. Een bezwaar hiertegen is dat deze systematiek risicovol gedrag belooft. Een vaste toelage daarentegen belooft het hebben en behouden van de duik kwalificatie – in combinatie met het geplaatst zijn op een functie waar deze kwalificatie vereist is.

De nieuwe duiktoelage is tot stand gekomen met dank aan de Militaire Duikautoriteit en is besproken met alle krijgsmacht-delen, de medezeggenschap en dus ook met de vakbonden.

In de nieuwe systematiek heeft degene die als duiker, leerling-duiker, kikkorsman, leerling-kikkorsman of duikmedicus primair of als neventaak is geplaatst op een functie waarvoor een eindkwalificatie voor duikarbeid is vereist, aanspraak op een maandelijkse duiktoelage. Hetzelfde geldt voor iemand die in opleiding is voor zo'n functie.

De eindkwalificatie die de ambtenaar bezit of waarvoor deze in opleiding is, bepaalt de hoogte van de toelage. Voor sommige duikfuncties volstaat een eindkwalificatie die de duiker of duikmedicus in staat stelt veilig te werken met één categorie

duiksystemen. Voor andere duikfuncties zijn dit meerdere categorieën duiksystemen. Een eindkwalificatie omvat dus een of meerdere categorieën duiksystemen. De duiksystemen zijn ingedeeld in vijf categorieën, te weten:

- A. SCUBA Open Circuit
- B. Surface Supplied Equipment en open duikklok
- C. Gesloten duikklok
- D. SCUBA (Semi) Closed Circuit Rebreather
- E. Onderwaterlaboratorium en recompressietoestel

Per categorie duiksystemen is een puntenaantal toegekend. De categorieën van duiksystemen waarin een duiker is opgeleid, bepalen dus het aantal punten van die betreffende eindkwalificatie.

Eindkwalificatie voor duikarbeid	Categorie duik-systemen	Punten-totaal
Duikziekenverpleger	E	1
Duikerarts junior	E	2
Militaire persluchtduiker 9 meter	A	3
Militaire persluchtduiker 15 meter	A	3
Militaire zuurstofduiker	A + D	3
Kikkorsman	A + D + E	4
Duiker CLAS	A + B + E	4
Duiker CZSK	A + B + D + E	5
Diepduiker	A + B + D + E	5

De hoogte van de duiktoelage wordt bepaald door het aantal punten te vermenigvuldigen met €295,80. De toelage is voor 100% pensioengevend.

Om de blootstelling aan risico's te beheersen, is het aantal duikminuten dat een duiker of duikmedicus maakt ten behoeve van het gereedstellen, beperkt tot maximaal 7.200 minuten per kalenderjaar.

Er is ook afgesproken dat de militair of burger wiens aanspraak op een duiktoelage eindigt, een afbouwtoelage kan krijgen. Voorwaarde hiervoor is dat de ambtenaar ten minste 24 maanden voorafgaande aan die beëindiging onafgebroken een duiktoelage heeft ontvangen. De afbouwtoelage zorgt ervoor dat de toelage

in 12 maanden geleidelijk wordt afgebouwd.

Wat als de nieuwe systematiek een lagere duiktoelage oplevert dan de oude duiktoelage? Voor die gevallen hebben de vakbonden met Defensie ook een overgangsbepaling afgesproken. Simpel gezegd neemt deze overgangsbepaling een eventueel negatief effect voor de helft weg, voor een maximale periode van 12 maanden. Dit gebeurt in de vorm van een éénmalig bedrag.

De nieuwe regeling treedt in werking op 1 juli 2026.

CLAS

Uitbreiding Zwaar Transportcompagnie

140 Zwaar Transportcompagnie vierde onlangs zijn 20-jarig jubileum. Voor de nabije toekomst werkt Defensie aan een plan om de compagnie uit te breiden. Het voornemen is met de vakbonden besproken tijdens een overleg op 12 september.

De behoefte aan snel inzetbare zwaartransport-capaciteit groeit. Dit hangt samen met de NAVO-prioriteiten. Met de aanvullende capaciteit kan het Commando Landstrijdkrachten zich sneller ontplooiën tot in het inzetgebied. Naast personele uitbreiding, zal ook materieel worden toegevoegd.

Naar verwachting zal Defensie het precieze plan in november bespreken met de vakbonden. Ook de medezeggenschapscommissie Bevoorradings- en Transport Commando (B&TCo) is betrokken.

Tijdens het overleg heeft de VBM ook duidelijkheid gevraagd over een ander onderwerp, namelijk de leefstijlcoaches (een groep voortkomend uit een uitbreiding van de Staf DGO). Defensie heeft toegezegd hierop terug te komen.

CZSK

Reorganisatieplan P&O KM

De afdeling Personeel en Organisatie (P&O) KM staat een flinke reorganisatie te wachten. Het CZSK heeft tijdens het overleg op 19 september het concept-voorlopig reorganisatieplan met de vakbonden besproken.

De reorganisatie van P&O gaat gepaard met een uitbreiding. Personele groei bij Defensie en het CZSK betekent immers ook extra behoefte aan personele ondersteuning, zoals P&O. Eén van de doelstellingen van de reorganisatie is het creëren van meer flexibiliteit tussen de burger- en militaire HR-functies. De driehoek van functietoewijzer, loopbaanbegeleider en de P&O-adviseur moet professioneler en krachtiger worden. Daarnaast

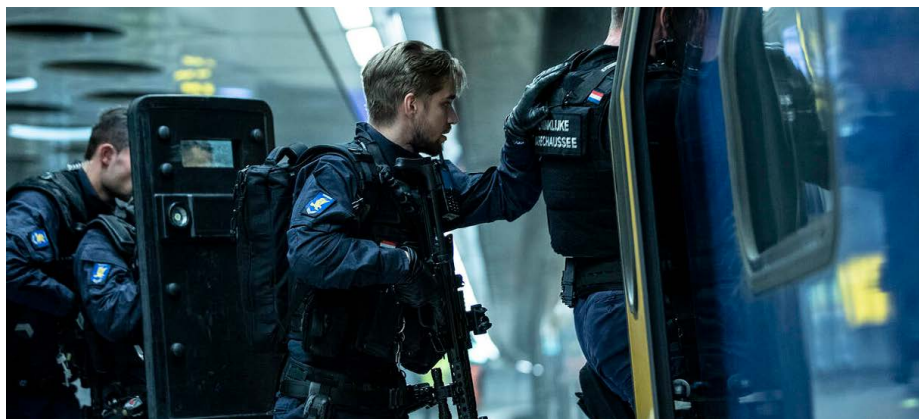
gaat de reorganisatie over het verbeteren van de (zij-)instroom en het behoud van personeel. Hiervoor wordt een bureau recruitment ingericht.

Met de reorganisatie wordt ook uitvoering gegeven aan afspraken uit het arbeidsvoorwaardenakkoord 2021-2023, om ter ondersteuning van de defensieonderdelen bij ieder dienstonderdeel een expertisebureau reorganisaties in te richten.

Met gedane toezeggingen en gemaakte afspraken zijn de centrales akkoord met het plan en kan het ter kennisname naar de werkgroep Reorganisaties.

'DEFENSIE ZIT KLEM IN EEN JAS VAN REGELS EN BEPERKINGEN'

CvV vraagt aandacht voor knelpunten veiligheidssector

De veiligheidssector kampt met een aantal knelpunten op het gebied van complexe wet- en regelgeving, personeelstekorten, wervingsproblemen, te hoge werkdruk en stress, uitdagingen op het gebied van opleiding en ontwikkeling, organisatorische veranderingen, intimidatie en geweld en vooral ook de doorwerking van bezuinigingen van de afgelopen decennia.

De Coalitie voor Veiligheid (CvV) vraagt in een brief aan de Tweede Kamer aandacht voor deze knelpunten. De CvV is een samenwerkingsverband van vakbonden die leden vertegenwoordigen in de publieke veiligheidssector in Nederland, waaronder de VBM. De veiligheidssector bestaat naast Defensie uit Politie, Openbaar Ministerie, Dienst Justitiële Inrichtingen, Rechterlijke Macht, Douane, Bijzondere Opsporingsambtenaren werkzaam in de publieke sector en de Brandweer.

De leden werkzaam bij de politie hebben bijvoorbeeld in toenemende mate te maken met (onder andere) migratieproblematiek

en grootschalige inzet als gevolg van explosies in wijken, schietincidenten en (ander) drugsgerelateerd geweld. Steeds meer politici, journalisten en advocaten worden ernstig bedreigd. Verder neemt de inzet in de begeleiding van demonstraties toe. Dit geldt ook voor de inzet ter bestrijding van ondermijning en de (cyber)criminaliteit. Daarbij is de bezetting gedaald, wat een extra negatief effect heeft op de toch al hoge werkdruk en roosterdruk.

Leden werkzaam bij het Openbaar Ministerie hebben te maken met een hoge werkdruk door een tekort aan collega's, waarbij veel zaken, zoals veelvoorkomende criminaliteit, jeugdzaken, ernstige verkeers- en zedendelicten, te lang blijven liggen. Het gevolg hiervan is dat veel zaken worden geseponeerd.

Bijzondere Opsporingsambtenaren (BOA's) worden in toenemende mate geconfronteerd met verbale en fysieke agressie. Daarnaast is er een zorgwekkende toename van intimidatie in de privésfeer,

zoals het opzoeken van BOA's aan huis, via internet en via doxingpraktijken. Steeds vaker treffen BOA's in hun werk personen aan die verward gedrag vertonen of onder invloed zijn van alcohol en/of drugs. Helaas beschikken zij nog steeds niet over een standaarduitrusting waarmee zij zich adequaat kunnen verdedigen.

Personeel van Defensie bevindt zich momenteel in een andere situatie. Anders dan veel van de andere werkvelden, wordt er fors geïnvesteerd in Defensie. Dat betekent echter niet dat er geen knelpunten zijn. De groei en het herstel van Defensie gaan niet zonder uitdagingen. De enorme toename aan functies zorgt, vooral bij militairen, voor veel vacatures. Daarbij raken de wervingsactiviteiten ook de andere spelers in het veiligheidsdomein. De vraag stijgt aanzienlijk, maar de 'vijver' waaruit geworven wordt, wordt niet per se groter.

Daarnaast kampt Defensie met een gebrek aan ruimte. De jaren van bezuinigingen hebben grote achterstanden opgeleverd als het gaat om onderhoud, renovatie en nieuwbouw van de infrastructuur op kazernes. Daarbij is ook de veiligheid onder druk komen te staan. Beperkende regelgeving op tal van beleidsterreinen zorgt voor een wurggreep waar Defensie zich moeilijk uit kan loswrikken. Kortom, Defensie groeit, maar zit klem in een jas van regels en beperkingen waar de politiek een oplossing voor zal moeten bieden.

De brief is te lezen op www.vbm.info.

Uitnodiging: kom naar uw afdelingsvergadering!

Voorafgaand aan de 115e Algemene Vergadering van de VBM vinden de afdelingsvergaderingen plaats. Als lid van de VBM (of BBTv) bent u van harte welkom om aan de vergadering van uw afdeling deel te nemen.

Dit is hét moment om mee te praten over onderwerpen die onze vereniging aangaan, actuele ontwikkelingen te horen over bijvoorbeeld arbeidsvoorwaarden, en samen te kijken wat we als vakbond kunnen bereiken.

Heeft u een thema, dat leeft onder uw collega's, dat u onder de aandacht wilt brengen of wilt u gewoon goed op de hoogte blijven? Mis deze kans dan niet!

Tip: kijk kort voor de vergadering op www.vbm.info om te zien of er nog wijzigingen zijn.

Afdeling Amsterdam

Maandag 13 oktober, 19.00 uur
ECA (Evenementencentrum ADAM)
Marine Etablissement Amsterdam
geb. 030, zaal Spatoe
Kattenburgerstraat 7
1018 JA Amsterdam

Afdeling Gelderland Midden

Dinsdag 14 oktober, 18.00 uur
Echos Home De Landing
Deelenseweg 28, 6816 TS Arnhem

Afdeling Twente/Eibergen

Woensdag 15 oktober, 19.30 uur
Kulturhus, Henry Woodstraat 62
7558 CP Hengelo

Afdeling Zwolle

Donderdag 16 oktober, 19.30 uur
Tonnetkazerne, geb. 150
Eperweg 141, 8084 HE 't Harde

Afdeling Doorn

Maandag 20 oktober, 10.00 uur
VBH-kazerne, Gouden Bal
Oude Arnhemse Bovenweg 1D
3941 XM Doorn

Afdeling West Brabant

Dinsdag 21 oktober, 19.30 uur
't Kraaienest, Paradijszaal
Tweeschaar 12, 4822 AT Breda

Afdeling Eindhoven

Woensdag 22 oktober, 18.30 uur
Echos Home De Vrijheid
Eindhovensedijk 33
5688 GN Oirschot

Afdeling Rotterdam

Donderdag 23 oktober, 14.00 uur
Van Ghentkazerne, Tempo Doeloe
Toepad 120, 3063 NJ Rotterdam

Afdeling Zeeland

Maandag 27 oktober, 19.30 uur
(zaal open vanaf 19.00 uur)
Buurthuis De Burgerij
Van Hogendorpweg 58a
4384 HA Vlissingen

Afdeling Valkenburg

Dinsdag 28 oktober, 20.00 uur
(zaal open vanaf 19.30 uur)
Dorpscentrum Oegstgeest
Lijtweg 9, 2341 HA Oegstgeest

Afdeling Volkel/De Peel

Donderdag 30 oktober, 19.30 uur
Scoutinggebouw De Pionier
Hulstheuvel 15, 5404 PR Uden

Afdeling Friesland

Maandag 3 november, 19.00 uur
M.F.C. It Maskelyn
Easter Omwei 5
9254 GM Hurdegaryp

Afdeling Havelte/Steenwijk

Dinsdag 4 november, 18.30 uur
Echos Home Het Bakken
Joh. Postweg 5, 7973 JB Havelte

Afdeling Assen

Woensdag 5 november, 19.00 uur
JWF-kazerne, De Brammert
Balkenweg 3, 9405 CC Assen

Afdeling Amersfoort/Utrecht

Donderdag 6 november, 19.30 uur
NoorderLichtkerk
Bergweg 92b, 3707 AE Zeist

Afdeling Limburg

Maandag 10 november, 20.00 uur
Brasserie MINLI Strijthagen BV
Einsteinstraat 5, 6372 BW Landgraaf

Afdeling Duitsland

Woensdag 12 november, 19.00 uur
Hotel-Restaurant Fröhlich
Dansenberger Str. 10
67661 Kaiserslautern, Duitsland

Afdeling Den Helder

Woensdag 12 november, 19.00 uur
Havengebouw, Het Nieuwe Diep 33
1781 AD Den Helder (eerste etage)

Afdeling Den Haag

Donderdag 13 november, 19.30 uur
VBM-kantoor
Ametisthorst 20, 2592 HN Den Haag

VOORLICHTING ODER/NDER

Op 18 november 2025 organiseert het Dienstencentrum Human Resources (DC HR) van Defensie een fysieke voorlichting over de diensteinderegeling (oDER/nDER). De voorlichting is bedoeld voor militairen die binnen drie jaar vóór de oude Diensteinderegeling (oDER), zonder inverdientijd, een keuze moeten maken.

Meer informatie en aanmelden op Defensie intranet Selfservice, de pagina 'Ondersteuning keuze oDER/nDER'.

REÜNIES

★ De stichting Reünisten Hr.Ms. De Zeven Provinciën en voormalig Nederlands-Nieuw-Guinea zal op zondag 19 oktober haar 33e reünie organiseren in het Congres- en reüniecentrum Kumpulan Bronbeek, Velperweg 147 te Arnhem.

De aanvang is 12.00 uur, de zaal gaat open om 11.00 uur. Ontvangst met koffie en spekkoek. De reünie is toegankelijk voor post-actieve medewerkers van de Koninklijke Marine die dienden in het voormalig Nederlands-Nieuw-Guinea en/of aan boord van de kruiser Hr.Ms. De Zeven Provinciën (C802). Tijdens de dag zullen er diverse activiteiten zijn, zoals een optreden van de tribute-band The Red Strats. Ook zullen oude en recente films van de Koninklijke Marine worden vertoond.

Let op: de inschrijftermijn sluit vrijdag 10 oktober 2025! De toegangsprijs is € 17,50

per persoon. Echtgenotes dan wel partners zijn van harte welkom. Het verschuldigde bedrag kan men overmaken op de bankrekening van de stichting:

NL18 INGB 0009 3168 37 t.n.v. Stg Reünist Hr Ms De Zeven Prov en vm Ned Nw-Guinea te Zeist.

Bij overschrijving uw adres vermelden! De overschrijving geldt als toegangsbewijs. Nadere inlichtingen: N.G.A.F. Meeuwsen, 0486 421138/06 47312240; ng.meeuwsen@ziggo.nl

★ De Vereniging FLO Verbindingsdienst Koninklijke Marine houdt op 20 november haar reünie. Locatie: Witte Raaf, Marinekazerne Willemsoord, Nieuwe Haven te Den Helder. Het duurt van 11.00 tot 17.30 uur.

Informatie is te vinden op www.bravozulu.nl

BETAALDATA OKTOBER

Defensie betaalt de salarissen uit op vrijdag 24 oktober. SVB en ABP storten de uitkeringen op donderdag 23 oktober. Uiterlijk de volgende werkdag na de betaaldatum staat het geld op uw rekening bijgeschreven.

VERKIEZINGSDATA
MEDEZEGGENSCHAP**Bestuursstaf**

Defensiestaf	10 oktober
NLDD JFC	16 oktober
HDFC	11 november

CZSK

Afdeling I&T	13 oktober
DIB&B,	13 oktober
Afdeling	
Organisatie-ontwikkeling	

CLAS

11 BVE	16 oktober
--------	------------

CLRS

Staf CLRS	17 oktober
-----------	------------

KMar

LTC (tussentijdse verkiezingen)	27 oktober - 3 november
---------------------------------	-------------------------

DOSCO

DBBO WEST	6 - 19 oktober
FBD	13 - 17 oktober
CMH	27 - 31 oktober
CEAG	10 - 14 november

De antwoorden op de medezeggenschapsquiz op pagina 13 zijn: 1D, 2A, 3C, 4C, 5B.

FAMILIEBERICHTEN

Postbus 93037 2509 AA Den Haag, e-mail: redactie@mijnvbm.nl

OVERLEDEN

Juni 2025

29-06 M. Bouwman (66 jaar)
SMJRODVB b.d.
Blanchardstraat 6
2497 BP Den Haag

Juli 2025

23-07 R. de Weerd (62 jaar)
Burger
Clakenweg 106
8081 LX Elburg

Augustus 2025

17-08 K. van Doorn (98 jaar)
Ltkol KLu b.d.
Groenhoek 142C
3972 CN Driebergen-
Rijsenburg

18-08 J.A. van der Wolff (80 jaar)
LTZT2OC b.d.
Chemin de Vignaux/Maraouet
32170 Tillac, Frankrijk

20-08 M. Baegen (72 jaar)
Gepensioneerd burger
Arianestraat 3
3621 DZ Breukelen

20-08 P.Th. Feitsma (88 jaar)
SMJRBDVMK b.d.
Anemoonzoom 1
2353 RP Leiderdorp

22-08 L.C. Ruitenbeek-Koning
(95 jaar)
p/a Kersje Visserstraat 11
1785 JH Den Helder

31-08 J. Butter (93 jaar)
KPL LDA b.d.
p/a Kaapstander 25
3261 KZ Oud-Beijerland

September 2025

08-09 J. van Burken (77 jaar)
LTZT2OC b.d.
Marsdiepstraat 349
1784 AG Den Helder

Het algemeen bestuur betuigt de nabestaanden oprechte deelneming met hun verlies.

In Memoriam Kees van Doorn

Op 17 augustus jongstleden is Kees van Doorn, drager van het teken van verdienste van de VBM, overleden. Luitenant-kolonel KLu b.d. Van Doorn begon zijn militaire loopbaan in 1947 als infanterist bij de landmacht. In 1952 werd hij vlieger bij

de KLu. Hij vloog gedurende zijn loopbaan onder andere met de Gloster Meteor, de F-86K Sabre en de F-104 Starfighter.

Op 10 mei 1995 ontving Kees van Doorn het teken van verdienste wegens zijn inzet als secretaris van de Afdeling Vliegers van de Nederlandse Officieren Vereniging (NOV). De NOV

was destijds bij de VBM aangesloten.

Kees van Doorn ontving deze onderscheiding wegens de voortreffelijke en vasthoudende wijze waarop hij over een periode van 11 jaar de belangen van deze beroepsgroep en van zijn bond had behartigd. Kees van Doorn maakte zich vooral sterk voor de loopbaanbegeleiding

van vliegers naar de burgerluchtvaart. Ook zette hij zich in voor het oplossen van problemen met het toekennen van vliegtoelagen.

Nadat de NOV in 2012 de VBM verliet, bleef hij lid van de VBM.

Kees van Doorn bereikte de leeftijd van 98 jaar. De VBM wenst zijn nabestaanden veel sterkte toe.

VBM in het nieuws

De NOS interviewde op 31 augustus majoor Robert-Jan ter Haar, hoofd thuisfrontzaken bij de landmacht, en sprak ook met VBM-voorzitter Jean Debie. Majoor Ter Haar en zijn team van negentig vrijwilligers houden contact met familieleden van uitgezonden militairen, helpen als er problemen zijn en bereiden ze voor op de missie van hun partner, kind of ouder.

Familieleden mogen gebruikmaken van hulpverleners die werken bij Defensie, zoals bedrijfsmaatschappelijk werkers, geestelijk verzorgers en psychologen. Dat gaat van hulp voor psychische problemen tot lastige pubers, zegt voorzitter Jean Debie. Doordat de hulpverleners bij Defensie in dienst zijn, hoeft een familielid niet eerst lang op een wachtlijst te staan en kan diegene direct hulp krijgen.

Burgers en organisaties reageerden deze zomer weinig enthousiast op de Wet op de defensiegereedheid (Wodg), schrijft het NRC op 18 september. De digitale inspraakronde (internetconsultatie) kreeg meer dan 1.500 reacties.

‘De Vakbond voor Burger en Militair defensiepersoneel vreest voor militairen en burgers die voor Defensie werken, minder inspraak in onder meer werktijden, vergoedingen en opzet van medische keuringen’, schrijft het NRC.

Een woordvoerder van Defensie laat weten niet inhoudelijk op de bezwaren in te gaan. De commentaren worden verwerkt in een nieuw concept, dat dit najaar ter advies wordt voorgelegd aan de Raad van State, aldus de woordvoerder.

50 jaar lid

Sm KLu b.d. Jan Bongers heeft de Speld voor langdurig lidmaatschap ontvangen. Jan Bongers is oud-voorzitter van de Landelijke Korporaalsvereniging (LKV), één van de rechtsvoorgangers van de VBM. Vanaf 1979 had hij zitting in het hoofdbestuur van de LKV en vanaf 1985 was hij, gedurende 10 jaren, voorzitter van deze bond, die onder zijn voorzitterschap is gefuseerd met de VBM.

De VBM bedankt Jan voor zijn inzet en zijn loyaliteit.

VBM ZOEKT VRIJWILLIGERS VOOR NAZORG

Wanneer een lid van de VBM komt te overlijden, staat de vereniging klaar om de nabestaanden desgewenst te ondersteunen. Hiervoor beschikt de VBM over een netwerk van betrokken vrijwilligers, de zogenaamde nazorgmedewerkers. Bij actief dienende leden gebeurt dit in nauw overleg met de Dienst Bedrijfsmaatschappelijk Werk van Defensie.

Afhankelijk van de wensen kan de hulp bestaan uit ondersteuning bij de afhandeling van formele en administratieve zaken. Ook kan er een rouwboek verzorgd worden namens de VBM.

Ook in andere situaties, zoals bij ernstige ziekte of hoge leeftijd, waarin een lid (deels) niet meer in staat is zijn of haar eigen zaken te regelen, kan een nazorgmedewerker ondersteuning bieden aan het lid zelf of aan de familie.

Het team van nazorgmedewerkers kan versterking gebruiken! Bent u geïnteresseerd in deze zeer gewaardeerde vrijwilligersfunctie? Neem dan contact op met Jean Debie. Hij is te bereiken via tel.nr. 070 3155111 of per mail: j.debie@mijnvbm.nl.

HALLOWEEN WOORDZOEKER

Raad eerst de aanwijzingen en streep de gevonden woorden door. De resterende letters vormen de oplossing van deze puzzel.

Stuur deze oplossing vóór **3 november 2025** naar: puzzel@mijnvbm.nl
Vergeet niet uw naam en woonplaats te vermelden!

Let op: het is niet meer mogelijk het antwoord per post in te sturen. Dit komt omdat we de VVV-bonnen alleen nog digitaal uitgeven. De winnaars zullen de prijs per e-mail ontvangen.

Onder de goede inzendingen worden 3 digitale VVV-cadeaukaarten t.w.v. €20,- verloot. (Alleen inzendingen op naam van leden loten mee). Over de uitslag kan niet worden gecorrespondeerd. U verleent de VBM toestemming om uw naam en woonplaats te publiceren wanneer u tot een van de winnaars behoort.

Oplossing juli/augustus 2025:

Hoedjesparade

De winnaars zijn (na loting):

D.S. Talma, Zeist
 M. Minderhoud, Amersfoort
 W. Pons, Anna Paulowna

Blijkbaar houden jullie net zo veel van woordzoekers als wij. De vorige keer kregen we meer dan 260 inzendingen, een record voor onze puzzel-inbox. Dit keer maakt de heks het nog spannender: geen kant-en-klare woordenlijst, maar hints waar jullie zelf de woorden uit moeten halen. Succes met puzzelen!

D	E	U	R	B	E	L	E	Z	E	I	R	G
M	A	S	K	E	R	S	C	H	E	D	E	L
N	A	A	M	G	N	R	A	A	T	N	A	L
V	L	E	E	R	M	U	I	S	G	S	B	T
N	P	O	I	A	R	V	N	S	N	N	E	H
E	S	O	M	A	O	A	E	C	E	E	W	C
R	C	E	M	F	R	M	K	H	E	D	N	I
E	H	I	U	P	R	P	O	R	T	E	E	L
B	A	B	M	L	O	I	P	I	S	L	N	S
O	D	M	K	A	H	E	S	K	F	K	N	R
T	U	O	P	A	G	R	N	K	A	R	I	A
K	W	Z	O	T	T	E	D	E	R	E	P	A
O	R	E	T	S	N	O	M	N	G	V	S	K

OPLOSSING

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

HINTLIJST

- 🎃 Vruchtlantaarn met een glimlach
- 🎃 Doorzichtige wezens
- 🎃 Iets dat je doet rillen van angst
- 🎃 Rond bot dat je hersenen beschermt
- 🎃 Rustplaats van overledenen
- 🎃 Geweven huis van een spin
- 🎃 Donker figuurtje dat je volgt
- 🎃 Markeringssteen voor overledenen
- 🎃 Groot of angstaanjagend wezen
- 🎃 Zacht, flinterend licht
- 🎃 Jezelf veranderen met een kostuum
- 🎃 Draagbaar licht
- 🎃 Maand van pompoenen en snoep
- 🎃 Nachtelijke vlieger met echolocatie
- 🎃 Bedekking voor je gezicht
- 🎃 Laat iemand weten dat je voor de deur staat
- 🎃 Een zwart dier met vier poten dat ongeluk brengt
- 🎃 Helder object aan de nachtelijke hemel
- 🎃 Oud levend lijk strak gewikkeld in doeken
- 🎃 Nachtelijk wezen dat bloed drinkt
- 🎃 Griezellig/spannend
- 🎃 Plotselinge reactie
- 🎃 Dode die weer tot leven lijkt te komen

Buitenlandse partner? Let op!

We waarschuwen er al langer voor: een 'duurzame affectieve relatie' met een partner uit het buitenland kan grote gevolgen hebben voor uw loopbaan bij Defensie. Voor zowel militairen als veel burgercollega's geldt dat dit zelfs het verlies van hun baan kan betekenen.

Om een vertrouwensfunctie te mogen uitoefenen – en dat zijn heel veel functies binnen Defensie – is een Verklaring van Geen Bezwaar (VGB) nodig. De Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD) voert hiervoor een veiligheidsonderzoek uit.

Een VGB kan worden ingetrokken of geweigerd als u bijvoorbeeld bent veroordeeld voor bepaalde strafbare feiten, ernstige schulden heeft of problemen heeft met alcohol of drugs.

Maar ook de achtergrond van uw partner kan bepalend zijn. Als de MIVD onvoldoende informatie kan krijgen om die te controleren, loopt u risico. Dat probleem doet zich

vooral voor wanneer Nederland geen samenwerkingsafspraken heeft met de inlichtingendiensten van het land waar uw partner vandaan komt.

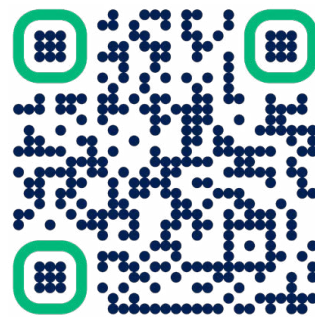
'Ook partner uit de VS is risico!'

Voor het onderzoek moet de MIVD de levensloop van uw partner over de afgelopen 5 jaar kunnen nagaan. Lukt het niet om die informatie betrouwbaar vast te stellen, dan wordt de VGB meestal niet afgegeven. Dat risico bestaat niet alleen bij landen als China of Rusland, maar ook bij sommige NAVO-bondgenoten – zelfs de Verenigde Staten!

Overweegt u een relatie met een buitenlandse partner? Win altijd vooraf informatie in bij Defensie of neem contact met ons op om duidelijkheid te krijgen over de mogelijke gevolgen voor uw VGB. Wordt uw VGB geweigerd? Dan kunt u bezwaar maken. Onze juristen kunnen u hierbij ondersteunen.

Nog geen lid?
Meld u aan op www.vbm.info

070 3155111

of via MDTN (sterretje dan nummer) *0654666156

 VBM - **BBTV**
vakbond voor burger en militair defensiepersoneel
VAKBOND VOOR JONGE
BEROEPSMILITAIREN